

Hmeljar

GLASILO KMETIJSKEGA KOMBINATA ŽALEC

LETO XX

ŽALEC, OKTOBER 1966

ŠTEVILKA 10

»Hmeljar« izdaja Centralni delavski svet. Ureja uredniški odbor: predsednik: Karel Kač; člani: Plaskan Vlado, Jeriček Zlatko, Janič Vinko in Janše Jože. Urednica strokovne priloge dipl. ing. Kač Miljeva. Glavni in odgovorni urednik ing. Vybihal Vili. — Uredništvo je na upravi KK Žalec. List izhaja mesečno. Letna naročnina 12 N-dinarjev. Rokopisov ne vračamo. — Tisk in klišaji »Celjski tisk« Celje.

PROIZVODNJA HMELJA V KOOPERACIJI

Planirana količina hmelja 1279 ton. Področja Trnave in Polzele je prizadela toča. Večja teža škafa hmelja obeta večji pridelek. Zvišana odkupna cena.

Svet kooperantov podjetja je na seji 14. 9. 1966 razpravljalo o letošnji proizvodnji hmelja. Ugotovil je, da bo znašala letošnja proizvodnja hmelja 1320 do 1350 ton, planirali pa smo 1279 ton. Razen na področju obratov Trnava, Polzela in Vojnik pričakujemo na vsem področju večji pridelek. Področje Trnave in Polzele je prizadela toča. Ugotovitve sveta kooperantov se opirajo na predcenične pridelke v začetku avgusta. Večja teža škafa hmelja daje slutiti, da bo pridelek večji.

Kooperanti so v letošnjem letu obdelovali 838 ha starih in 52 ha prvoletnih nasadov. Pridelek bo v starih nasadih predvidoma znašal povprečno 1560 do 1580 kg na ha.

Ker so se nekateri proizvodni stroški hmelja med letom spremenili, je sprejel svet sklep, da predlaga organom upravljanja podjetja, da se kooperantova odkupna cena kilograma hmelja poveča za 50 S-din, in sicer za vse kvalitete razrede. Upravni odbor je na seji dne 23. 9. 1966 predlog sveta kooperantov osvojil. Tako znaša nova odkupna cena hmelja:

- I. razred 1000 S-din,
- II. razred 960 S-din,
- III. razred 750 S-din,
- IV. razred 550 S-din.

Zaradi spremembe cene umetnih gnojil pripada kooperantu za kilogram oddanega hmelja I., II. in III. razreda za 59 S-din umetnih gnojil in ne za 57 S-din, kot je dogovorjeno v sklenjenih pogodbah. Prav tako nosi kombinat stroške nezgodnega zavarovanja obiralcev in proizvajalcev, in sicer 4 S-din na kg pridelka. Po sklepu sveta (Nadaljevanje na 2. strani)

Bogata in vesela jesen.
(Posnetek: ing. Vybihal Vili)

PROIZVODNJA HMELJA V KOOPERACIJI SPREMEMBE PREDPISOV

(Nadaljevanje s 1. strani)
ta kmetov kooperantov je podjetje obiralce in kooperante za čas obiranja hmelja kolektivno zavarovalo, ker zavarovalnica v Celju na posamezna zavarovanja, kot je bilo v lanskem letu, ni pristala.

Med letom so se povečali stroški obiranja. Po 24. 8. obiralcem hrane nismo več zaračunavali, povečale so se dajatve za zdravstveno zavarovanje, pa tudi vrednost dela se je povečala.

Letošnja situacija na svetovnem tržišču kaže, da bo pridelek hmelja vsklajen s potrošnjo piva in da velikih sprememb v ceni ni pričakovati. Naš hmelj notira 1,94 dolarja, banatski 1,60 do 1,64 dolarja. Letošnjo svetovno proizvodnjo hmelja ocenjujejo na 1.880.000 ctr. (centnerjev, ctr = 50 kg) potrebe za proizvodnjo 525.000.000 hl piva pa od 1.785.000 do 1.890.000 ctr. Ker večjih sprememb prodajnih cen ni pričakovati, večji del pridelka pa je prodan, bo dosežena prodajna cena nekaj nad 2400 S-din in bodo kooperanti udeleženi na delu ustvarjenega dohodka. Po sklepu sveta kooperantov se bo udeležba, pri ustvarjenem dohodku — 50 S-din za kg hmelja I. razreda in 30 S-din za kg hmelja II. razreda — izplačala v decembru, ko bo predvidoma hmeljska kupelja zaključena. Če upoštevamo udeležbo na dohodku, bodo letošnje odkupne cene za kg hmelja naslednje:

I. razred	1050 S-din,
II. razred	950 S-din,
III. razred	790 S-din,
IV. razred	550 S-din.

V zadnjih letih proizvodni stroški hmelja zelo hitro naraščajo, cene na zunanem trgu pa kažejo tendenco po rahlem padanju. V zadnjih treh letih so proizvodni stroški naslednji:

leto	vlaganje KK	vlaganje
1964	604 S-din	666
1965	718 S-din	839
1966	847 S-din	988

V vlaganju KK so zajeti tudi stroški »Hmezada«. Predvidoma bo pri letošnji kooperacijski proizvodnji hmelja ustvarjenih 778 milijonov S-din bruto dohodka. Po odvodu 303

milijonov S-din v rezervni sklad in obratna sredstva podjetja, obveznem odvodu v skupne rezerve, prispevku za Skopje in plačilu anuitet bo ostalo za investicije, pa tudi za nekatere komunalne potrebe predvidoma 280 milijonov S-din.

Če upoštevamo, da bomo gradili v letošnji jeseni in prihodnji pomladi 108 ha žitne za kooperante in da je v kooperacijski proizvodnji do leta 1970 treba obnoviti 350 ha zemljišč, ustvarjena prosta sredstva niso velika.

Povečanje sredstev podjetja je nujno, da bo podjetje, ki je po reformi edini porok, ki naj ureja proizvodne stroške, temu v primeru potrebe tudi kos. Še važnejše pa je, da pravočasno storimo vse za znižanje proizvodnih stroškov. Kot moramo v bodoče računati, da bo vedno manj obiralcev, moramo računati tudi na vedno večje pomanjkanje delovne sile za delo v hmeljiščih. Zato je obnova kooperantskih zemljišč v velikih kompleksih ekonomska nujnost. Samo v takih hmeljiščih bo omogočena sodobna obdelava in oskrba hmelja z manjšo porabo živega dela oziroma večje vrednotenje živega dela. V prihodnosti bo tudi kooperacijska proizvodnja hmelja narekovala potrebe po obiralskih strojih in sodobnejših sušilnicah.

Dosedanja obnova hmeljišč dokazuje, da velika večina hmeljarjev te zahteve časa razume. Morebiti pa le ni odveč, če ponovno poudarimo, da daje zakon o izkoriščanju kmetijskih zemljišč možnost, da se izvrši arondacija tudi v korist kompleksa privatnih in ne samo družbenih zemljišč.

Proizvodnja hmelja bo prav gotovo tudi v prihodnje osnovna dejavnost savinjskega kmeta, posebno če bo ob njej primerno razvil živinorejo. Vsi

kooperanta	skupaj
S-din	1.270 S-din
S-din	1.557 S-din
S-din	1.835 S-din

moramo skrbeti, da bo čim sodobnejša in da bo doživljala čimmanj tržnih pretresov, ki se pri ostalih kulturah že v letošnjem letu močno čutijo.

Plaskan Vlado

ZAKON O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH TEMELJNEGA ZAKONA O ZDRAVSTVENEM ZAVAROVANJU (URADNI LIST SFRJ, ŠT. 29-66) JE PRINESEL NEKATERE SPREMEMBE V SISTEM SOCIALNEGA ZAVAROVANJA, KI POMENIJO PREDVSEM DRUGACNO UREDITEV V PRAVIKAH ZAVAROVANCEV IN NJIHOVEM OBSEGU KOT DO SEDAJ.

Te spremembe so stopile v veljavo 28. julija letos, in so narekovala tudi spremembo določil o nadomestilu osebnega dohodka, v času odsotnosti delavcev zaradi bolezni, v pravilniku o delitvi osebnih dohodkov našega podjetja.

Ker so te spremembe družbeno političnega pomena je prav, da se o njih seznanji vsak član našega delovnega kolektiva.

Spremembe v sistemu socialnega zavarovanja so naslednje:

1. Spremembe v zdravstvenem zavarovanju:

a) nadomestila za prvih 3 dni odsotnosti iz dela zaradi bolezni in ostalih primerov zdravstvenega zavarovanja gredo v celoti v breme podjetja (brez bonifikacije) — višino tega nadomestila določi vsaka delovna organizacija s pravilnikom o delitvi dohodka (glej v nadaljevanju predloge komisije CDS za delitev dohodka in osebnih dohodkov);

b) zavarovanci prispevajo za zdravila najmanj 20 % povprečne cene zdravila — višino tega prispevka bodo določale skupščine komunalnih skupnosti za socialno zavarovanje, do tega sklepa pa se plačuje prispevek 150 S-din;

c) sestavljena bo posebna lista zdravil, ki jih bo dopustno predpisovati v breme sklada socialnega zavarovanja, seveda s participacijo;

d) jugoslovanska skupnost socialnega zavarovanja lahko določi še nekatere oblike zdravstvenega varstva, pri katerih bodo zavarovanci dolžni prispevati del stroškov, npr. za ortopedske pripomočke, zobotehnično pomoč in slično;

e) kopalniško-klimatsko zdravljenje z naravnimi zdravilnimi pripomočki ni

več oblika zdravstvenega varstva, torej odpade za zavarovance — vendar je to pravico mogoče predvideti z razširjenim zavarovanjem.

2. Točno je določen osebni dohodek, ki se šteje v osnovo za vse dajatve iz socialnega zavarovanja ter za plačevanje prispevkov, pri čemer je bistveno:

a) osnova se izračuna od povprečnega osebnega dohodka, ki ga je delavec dosegel v preteklem letu (po zaključnem računu);

b) osnova se preračuna samo za polni delovni čas;

c) osnova se izračuna po osnovah in merilih, ki jih določa pravilnik o delitvi osebnih dohodkov.

Pogljemo kakšen je predlog komisije CDS za delitev dohodka in osebnih dohodkov o nadomestilih osebnega dohodka za čas bolezni delavca, ki je dan v razpravo delovnemu kolektivu v predlogu pravilnika o delitvi osebnih dohodkov (poglavje IV., točka f, členi 49 do 59).

a) Nadomestila za prvih 3 dni odsotnosti iz dela

Člen 50

Za prve tri dni odsotnosti od dela zaradi bolezni ali nege obolelega ožjega družinskega člana ima delavec pravico do nadomestila osebnega dohodka

— za prvi izostanek do 3 dni	80 %
(v koledarskem letu)	
— za drugi izostanek do 3 dni	70 %
(v koledarskem letu)	
— za tretji izostanek do 3 dni	60 %
(v koledarskem letu)	
— za nadaljnje izostanke do 3 dni	50 %
(v koledarskem letu)	

od povprečnega osebnega dohodka, ki ga je dosegel v mesecu izostanka.

Člen 51

Za prve tri dni odsotnosti od dela zaradi težkih nalezljivih bolezni in nege obolelega člana ožje družine za težko nalezljivo bolezen ima delavec pravico do nadomestila osebnega dohodka

— za prvi izostanek do 3 dni	100 %
(v koledarskem letu)	
— za drugi izostanek do 3 dni	90 %
(v koledarskem letu)	
— za tretji izostanek do 3 dni	80 %
(v koledarskem letu)	
— za nadaljnje izostanke do 3 dni	70 %
(v koledarskem letu)	

od povprečnega osebnega dohodka, ki ga je dosegel v mesecu izostanka.

Prodaja stanovanjskih hiš in stanovanj

V času, ko je bila izvršena revalorizacija stanovanjskih hiš, so se posamezni stanovalci pričeli zanimati za nakup stanovanj in stanovanjskih hiš. Ena izmed nalog hišnega sklada je obdržati isto vrednost stanovanjskega fonda, kakor je bila ob formiranju obrata. Pri prodaji stanovanj moramo biti orientirani na postopnost. V enem letu lahko prodamo stanovanja le za isto vrednost, za katero je stanovanjski fond povečan.

Ne bili bi dobri gospodarji, če bi prodajali tista stanovanja, ki prinašajo obratu korist.

Na osnovi sklepa CDS je naš obrat pripravil spisek stanovanj in stanovanjskih hiš, ki naj bi prišle v poštev za prodajo, seveda postopno.

Pogoji, pod katerimi se prodaja lahko vrši, bi bili naslednji:

1. Prodaja se lahko izvrši po revalorizirani vrednosti stano-

vanja oziroma stanovanjske hiše;

2. Sedanji stanovalci imajo samo takoiimenovano predkupno pravico. V kolikor ni drugih interesentov, se hiša lahko proda z odbitkom 30 % od prometne vrednosti. Prodaja pod to ceno ne bi bila veljavna in bi kupno in prodajno pogodbo pristojni javni pravobranilec razveljavil, odnosno nanjo ne bi dal potrebnega soglasja.

3. Licitacijo je treba v vsakem primeru razpisati, vsakršna prodaja izven licitacijskega postopka bi bila brez pravnih učinkov.

Sredstva, ki jih pridobi hišni sklad s prodajo stanovanj in stanovanjskih hiš, je dolžan nameniti za pridobitev novih stanovanjskih površin, ker zakon izključuje uporabo sredstev v druge namene. Stanovanja, za katera se bo odločil delavski svet obrata, bo prodal hišni sklad.

Uranjek Mihael

Jesenska setev se je začela. Še je čas, da si nabavite kvalitetno in razkuženo seme.

O ZDRAVSTVENEM ZAVAROVANJU

Težke nalezljive bolezni so: dizenterija, zlatenica, tifus, para tifus, meningitis in poliomiellitis.

Člen 52

Varianta I

Za prve tri dni odsotnosti od dela zaradi poškodb izven delovnega mesta, torej na delu v drugih podjetjih, pri privatnikih in doma, ima delavec pravico do nadomestila osebnega dohodka: — za prvi izostanek do 3 dni 70 % (v koledarskem letu) — za drugi izostanek do 3 dni 60 % (v koledarskem letu) — za nadaljnje izostanke do 3 dni 50 % (v koledarskem letu) od obračunske postavke.

Varianta II

Za prve tri dni odsotnosti od dela zaradi poškodb izven delovnega mesta, ima delavec pravico do nadomestila osebnega dohodka v višini 50 % od njegove obračunske postavke.

Člen 53

Delavci — materi samohranilci se za prve tri dni odsotnosti od dela zaradi bolezni in nege obolelih otrok povečajo nadomestila določena v členu 50 tega pravilnika, z ozirom na število otrok starih do 7 let, za

- 5 % pri enem otroku,
- 10 % pri dveh otrokih,
- 15 % pri treh otrokih,
- 20 % z več kot tremi otroki.

Člen 54

Delavec mora dokazati upravičenost odsotnosti z dela zaradi bolezni do 3 dni z obratnim bolniškim listom, katerega mu, z navedbo vzroka odsotnosti z dela, potrdi zdravnik, pri katerem se je zdravil.

Delavec obrata mora o nastanku bolezni oziroma odsotnosti z dela obvestiti upravo delovne enote, delavec uprave podjetja pa kadrovskega oddelka, v najkrajšem možnem času, če to ne more storiti še isti dan, vendar najpozneje v roku 2 dni.

V vsakem primeru mora delavec zahtevati od uprave delovne enote oziroma od kadrovskega oddelka, da mu izstavi obratni bolniški list, ki mu je napotnica za zdravnika in ga takoj vrni po prestopu bolezni izstavitelju.

Nadomestilo osebnega dohodka za prve tri dni zadržanosti od dela med časno delovno nezmožnostjo ali nege obolelega ožjega družinskega člana (ne pa tudi v primerih, ki jih navaja člen 56 predloga pravilnika o delitvi dohodka) gre zavarovancu na račun podjetja oziroma obrata pri katerem je delavec zaposlen.

Podjetje oziroma obrat za to ne dobi od sklada socialnega zavarovanja nobenega povračila v obliki odstopljenega dela (bonifikacija).

Zato mora po predpisih podjetje s pravilnikom o delitvi osebnih dohodkov določiti višino nadomestila, ki pripada delavcu za prve tri dni odsotnosti z dela.

Komisija CDS za delitev dohodka in osebnih dohodkov je smatrala pri sestavi predloga nadomestil za prve 3 dni zadržanosti z dela, da mora biti višina nadomestila faktna, da bo delavec stimulirala, da bi po nepotrebnem izostajali z dela.

Do 30. septembra morajo kolektivi obratov dati na predloge nadomestil do 3 dni odsotnosti z dela pripombe in predloge, o katerih bo delavski svet podjetja na svojem prvem prihodnjem zasedanju zavzel stališča.

Nadomestilo osebnega dohodka med negovanjem obolelega ožjega družinskega člana po nalogu zdravnika gre upravičencu največ za 15 dni, če oboli družinski član še ne star 15 let in največ 7 dni, če je star nad 15 let ali če gre za negovanje ob porodu.

Ožji družinski člani so: delavčev zakonec (mož ali žena) in otroci.

b) Nadomestilo osebnega dohodka od četrtega dne odsotnosti od dela

Člen 55

Nadomestilo osebnega dohodka, ki ga daje podjetje od četrtega do tridesetega dne in ki se daje iz sredstev sklada za zdravstveno zavarovanje od enaintridesetega dne bolezenskega dopusta znaša: a) 80 % od osnove od četrtega do sed-

mega dne, 90 % od osnove od osmega do šestdesetega dne in 100 % od osnove od enainšestdesetega dne izostanka z dela — za delavca, ki izpolnjuje pogoje predhodnega zavarovanja (da je bil pred tem socialno zavarovan brez presledka najmanj 9 mesecev ali s presledki v zadnjih dveh letih najmanj 18 mesecev) preden je nastopil primer, ki mu daje pravico do nadomestila;

b) 60 % od osnove od četrtega do sedmega dne, 70 % od osnove od osmega do šestdesetega dne in 100 % od osnove od enainšestdesetega dne izostanka z dela — za delavca, ki ni izpolnjeval pogoja predhodnega zavarovanja.

To nadomestilo je določeno s temeljnimi zakonom o zdravstvenem zavarovanju in ga ni mogoče spremeniti.

c) Nadomestilo osebnega dohodka, ki znaša 100 % od osnove, gre od prvega dne izostanka z dela:

- a) delavcu, pri katerem je začasna nezmožnost za delo posledica nesreče pri delu ali poklicnega obolenja;
- b) delavcu, določenemu za spremljevalca bolnika, in
- c) vajencu in učencu strokovnih šol s praktičnim poukom.

Kako se izračuna osnova za nadomestilo osebnega dohodka?

Osnova za nadomestilo se izračuna iz povprečnega osebnega dohodka (urnega, dnevnega ali mesečnega), ki ga je prejel delavec za preteklo leto in je njegov znesek dokončno ugotovljen pri delitvi osebnih dohodkov po zaključnem računu podjetja oz. delovne enote za to leto.

Vajencu in učencu strokovnih šol s praktičnim poukom se vzame kot osnova za nadomestilo povprečen mesečni znesek nagrad, ki jih je dobil v zadnjih treh mesecih, v katerem je nastal primer, ki ga daje pravico do nadomestila.

Osnova za izračun povprečnega osebnega dohodka po tem členu so naslednja izplačila:

- a) osebni dohodek, ki ga je prejel delavec za delo v rednem delovnem času in
 - b) nadomestilo osebnega dohodka, ki je bilo delavcem izplačano med odsotnostjo z dela.
- V osnovo za nadomestilo se ne vsterejo tisti prejemki, ki pomenijo povračilo stroškov, ne glede na to, iz katerih sredstev so bili izplačani (terenski dodatki, nadomestila za ločeno življenje, izredne nagrade, ki niso pogojene na obračun po doseženi proizvodnji itd.).
- d) Kdaj delavec nima pravice do nadomestila osebnega dohodka med časno proizvodnjo za delo oziroma se mu nadomestilo neha izplačevati, določa člen 58 pravilnika o delitvi osebnih dohodkov in sicer v primerih:

- a) če si nalašč povzroči nezmožnost za delo;
- b) če namenoma preprečuje ozdravljenje oziroma usposobitev za delo;
- c) če se brez upravičenega razloga ne odzove vabilu na določeni zdravniški oz. komisijski pregled;
- d) če dobi med bolezenskim dopustom osebni dohodek ali se ukvarja s gospodarsko dejavnostjo.

Delavec nima pravice do nadomestila osebnega dohodka od takrat, ko se ugotovi kakšna okoliščina iz prvega odstavka tega člena, pa vse dotlej, dokler taka okoliščina traja.

Delavec, ki se med boleznijo brez upravičenega razloga ne podvrže določenemu zdravljenju, če ni za to potrebna posebna privolitve, nima pravice do nadomestila osebnega dohodka, dokler se ne ravna po danih nalogah.

Do nadomestila osebnega dohodka nima pravice delavec, ki ni dobil osebnega dohodka, ker ni nastopil dela.

Nadomestilo osebnega dohodka ne gre delavcu tisti čas, ko prestaja kazen zapora ali strogega zapora.

S tem smo na kratko obdelali spremembe predpisov o zdravstvenem zavarovanju, ki se nanašajo na nadomestila za čas odsotnosti z dela zaradi bolezni. V prihodnji številki bomo seznanili naš kolektiv še z ostalimi predpisi o zdravstvenem zavarovanju. Zlatko Jeriček

KMETIJSKI IZOBRAŽEVALNI CENTER CELJE

objavlja za šolsko leto 1966/67

RAZPIS

za vpis v šolo za kmetovalce.

Pouk bo na Zivnoredski šoli Sentjur pri Celju in bo trajal dve zimski sezoni od novembra do marca. V tem času bodo učenci pridobili potrebno znanje iz kmetijstva.

V šolo bomo sprejemali

kmečke fante in dekleta, ki bodo gospodarili na svojih posestvih.

Kandidati naj vložijo prošnjo kolkovano s 0,50 N-din in zadnje šolsko spričevalo na kmetijski izobraževalni center Celje, Ljubljanska c. 93, najkasneje do 31. oktobra 1966. Pričetek pouka bo 7. NOVEMBRA 1966.

Solanje je brezplačno, oskrba v domu pa znaša mesečno 200 N-dinarjev.

Kmetijski izobraževalni center Celje

USPEHI SEJMA

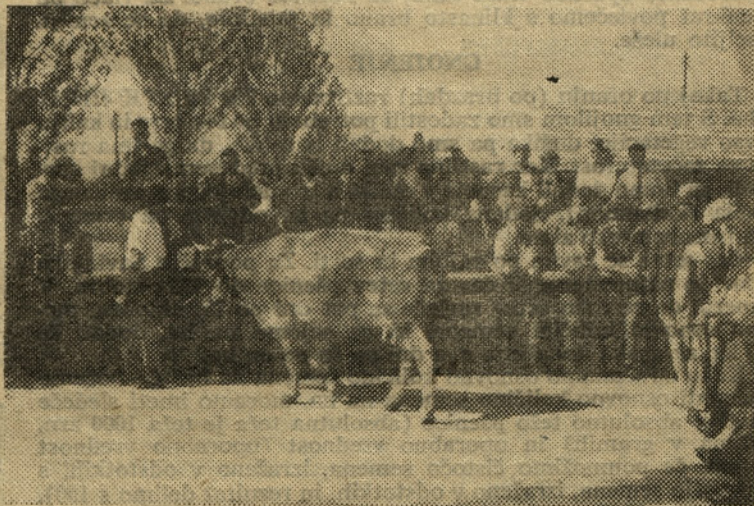
ORGANIZIRANA PRODAJA PLEMENSKIH ŽIVALI JE POKAZALA POTREBO IN KORIST

Na drugem plemenskem sejmu v Trnavi je bilo 75 plemenskih živali. Od tega 20 plemenskih hrav, 26 brejih telic in 29 lažjih mlajših telic.

Živali so bile v pretežni večini dobre plemenske vrednosti. Interes nakupa je bil velik, saj je bilo prodanih 68 živali.

Če prištejemo prodajo spomladanskega sejma 39 glav, je na dveh plemenskih sejmih bilo prodanih 107 glav čistopasemskih rodovniških sivorjavih plemenskih krav in telic.

Prodaja in nakup plemenskih živali je smiselna le pri visoki kvaliteti. To se pravi, da bo v

Na sejmu v Trnavi so bile ugodno zlicitirane in prodane skoraj vse krave in telice.

Nakup plemenskih živali s strani kooperantov po obratih je bil sledeč:

Braslovče	4
Petrovče	4
Prebold	2
Polzela	5
Šempeter	4
Tabor	11
Trnava	14
Vransko	11
Vrbje—Gotovlje	8
KZ Mozirje	5
Skupaj	68

bodoče kriterij za odbiro plemenskih živali za sejme še strožji. Le rasne živali težjega tipa, dobrih telesnih oblik in polnega trupa z zahtevano letno molznostjo nad 3.200 l s 3,8 % tolščobe, bodo prišle v poštev za organizirano plemensko prodajo.

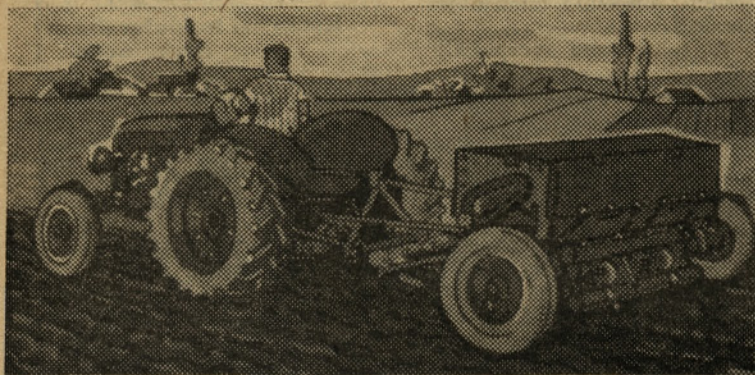
Že sedaj bi rejce prodajalce plemenskih rodovniških živali opozorili, da živali za spomladanski sejem dobro plemensko pripravijo in vzrede.

Grabnar Ludvik

JESENSKA SETEV PŠENICE

Da bi dosegli visoke pridelke pšenice, moramo upoštevati več činiteljev, ki nastopajo že pred setvijo ali pri setvi sami. Osnovni činitelj za visok pridelek pšenice je dobra in pravočasna priprava zemlje. Za pšenico orjemo vsaj 10–14 dni pred setvijo, da se zemlja zadosti uleže, kajti v neuležani zemlji preko zime mnogo zrn propade. Splošno globino oranja težko določimo, ker moramo pri vsakem tipu zemlje upoštevati talne in klimatske razmere. Vedno moramo ukrepati tako, da bo oranje izboljšalo fizikalne lastnosti tal.

Za zemlje na področju Savinjske doline priporočamo oranje od 20 do 30 cm globoko. Na lažjih zemljah orjemo plitveje, na težjih pa nekoliko globlje. Na zbitejši zemlji z neugodnim podtaljem in z dosedanjjo plitko brazdo pa največ 2–3 cm globlje od dosedanje.

Veliko kooperantov bo letos že sejalo s traktorji

Po oranju njivo takoj pognojimo in pobranamo s krožno brano in nato s klinasto. Stremeti moramo za tem, da bo površina njive čim bolj ravna, da bo brez vsakih depresijskih mest, zato priporočamo uporabo vlačice takoj za klinasto brano. Za vlačo pa še enkrat povlečemo s klinasto brano in pustimo, da se zemlja temeljito uleže.

GNOJENJE

Takoj po oranju (po brazdah) raztrosimo 750 kg NPK 4:14:11 na ha. S tem gnojilom smo zadostili potrebam po fosforju in kaliju za vso vegetacijo, dušika pa smo dodali le toliko, da ga ima rastlina za začetno rast. Ker rastlina rabi dušik predvsem zgodaj spomladi, ga bomo dodali kasneje v obliki hitro delujočega dušičnega gnojila (kalkamon), dodana količina pa bo odvisna od vremenskih razmer preko zime.

Čas setve se ravna po rajonu in sorti. Za področje Savinjske doline je najprimernejši čas za setev pšenice do 15. oktobra. V primeru, da se nam setev zavleče za pet dni po 15. oktobru, moramo osnovni količini semena, ki ga sejemo na ha, dodati še 5–7 kg, za vsaka nadaljnja dva dni pa še po en kg.

Kako izračunamo osnovno količino semena na ha? Če hočemo izračunati osnovno količino semena na ha, moramo imeti sledeče podatke: absolutno težo pšenice (absolutna teža je teža 1000 zrn, izražena v gramih) in uporabno vrednost (uporabno vrednost dobimo, če pomnožimo čistočo semena, izraženo v odstotkih, s kaljivostjo semena, izraženo v odstotkih, in rezultat delimo s 100).

Primer: Hočemo imeti 600 klasov na m², absolutna teža je 40, čistoča je 90 %, kaljivost je 95 %. Najprej izračunamo količino semena, če bi bila uporabna vrednost 100.

$$\frac{600 \text{ (zrn na m}^2\text{)} \times 40 \text{ (absolutna teža)}}{1000} = 24 \text{ gramov na m}^2$$

$$24 \text{ g} \times 10.000 = 240 \text{ kg na ha}$$

Ker ni uporabna vrednost 100, moramo napraviti popravek:

$$\frac{96 \text{ (čistoča)} \times 95 \text{ (kaljivost)}}{100} = 91 \text{ (uporabna vrednost)}$$

$$240 \text{ kg} : 91 \text{ (uporabna vrednost)} = 2,63 \times 100 = 263 \text{ kg}$$

Ker je uporabna vrednost nižja od 100, moramo sejati semena ne le 240 kg, pač pa 263 kg na ha, če hočemo, da bomo dosegli sklop 600 klasov na m².

Sejalnica naj bo preizkušena in pripravljena tako, da bodo vrste čim bolj goste. Sejemo v lahkih zemljah do 5 cm, na težjih pa do 3 cm globoko.

Na področju Savinjske doline bomo v glavnem sejali sorte San Pastorte, Leonardo, Bezostaja in nekoliko hektarov libelule za primerjavo.

Če bomo upoštevali vse te činitelje, ki nastopajo pri setvi, lahko pričakujemo zadovoljiv pridelek. Satler Franc

CENIK SADNIH DREVESEC ZA SEZONO 1966/67

Zaradi velikega povpraševanja po enoletnih sadikah v vseh prejšnjih letih razpolaga drevesnica Mirosan le z omejenim številom dvoletnih srednjedelnih sadnih sadik jablan. Na razpolago imamo sorte: zlati delišes, krivopecelj, bobovec in beličnik. Zato prosimo obrate, da v drevesnici čimprej naročijo omenjene sadike, sicer jih bomo prodali izven naše gospodarske organizacije. Cena za omenjene sadike za prvo klaso pri odvzemu 1–50 sadik je 10 N-din za komad, pri odvzemu nad 50 sadik 9 N-din za komad, za drugo klaso pa 7 N-din oziroma 6 N-din za komad.

Razmeroma dovolj je dvoletnih pritrilčnih jablan sort: jonatan, zlata parmena, grafenštajnc, zlati delišes in james griev. Cena za 1–50 sadik 9 N-din za komad, za nad 50 sadik pa 8 N-din za komad.

Drevesnica ima dovolj enoletnih sadik jablan naslednjih sort: jonatan, zlati delišes, rdeči delišes, koks oranžna reneta, zlata parmena, bobovec, krivopecelj, damašonski kosmač, grafeštajnc in carjevič. Dobrim sadjarjem priporočamo nakup enoletnih sadik, pri katerih lahko krono lepo oblikuje-

jo, sadike pa so izredno kvalitetne. O sajenju, obrezovanju krone in negi bomo sadjarjem posredovali navodila v pisemni obliki.

Cena je naslednja:

odvzem	cena za komad
1 do 10 sadik	7,00 N-din
11 do 100 sadik	6,50 N-din
101 do 500 sadik	5,80 N-din
nad 500 sadik	5,50 N-din

Od hruškovih sadik so na razpolago le enoletne sadike, ki so pa najprimernejše za sajenje, ker imajo dobro razvit koreninski sistem. Sorte so naslednje: kleržo, zelena magdalena (zgodnja), vinska moštnica in šarneška. Cene so iste kot pri jablanah.

Drevesnica bo imela na razpolago tudi manjše količine sadik breskev, češenj, sliv, marelic in kutin. Cene bodo iste kot za enoletne in dvoletne jablanove in hruškove sadike.

Kmetovalci! Naročite sadike čimprej pri obratih Kmetijskega kombinata Žalec. Posebno bi radi najprej zbrali naročila bližjih sadjarjev, ker so količine dvoletnih sadik zelo omejene.

Drevesnica Mirosan

ŠE O VZDRŽEVANJU STANOVANJSKIH HIŠ

TEMELJNI ZAKON O GOSPODARSKEM POSLOVANJU S STANOVANJSKIMI HIŠAMI V DRUŽBENI LASTNINI JASNO NAKAZUJE ODGOVORNOST ENOTI ZA GOSPODARJENJE S STANOVANJSKIMI HIŠAMI, KO PRAVI:

»STANOVANJSKO PODJETJE ALI ENOTA JE ODGOVORNA ZA INVESTICIJSKO VZDRŽEVANJE STANOVANJSKE HIŠE IN STANOVANJ, KAKOR TUDI ZA TEKOČE VZDRŽEVANJE SKUPNIH PROSTOROV IN NAPRAV V STANOVANJSKI HIŠI.«

Prav tako pa je nujno razumeti smisel 2. člena istega zakona, ki nalaga stanovanjskim podjetjem in enotam, da so dolžne obdržati nezmanjšano vrednost sredstev fonda stanovanjskih hiš. Da bi to dosegli, je nujno izdelati program investicijskega vzdrževanja, da tako določimo procent sredstev za investicijsko vzdrževanje od skupnih ekonomskih stanarin. V okviru teh sredstev pa mora tehnična služba obrata res poznati stanovanjski fond, da bi mogla oceniti, katere hiše zahtevajo takojšnje popravilo, da se škoda ne bi večala. Obrat »Hišni sklad« se bo moral v bodoče vse bolj orientirati na tak način dela, da bo sam ugotovil vse napake, oziroma poškodbe na stanovanjskih hišah, a manj

po prijavah hišnih svetov. Samo na tak način bodo stanovalci opazili skrb in nadzor Hišnega sklada, a ne tako, kakor je bilo v preteklosti, da so bili nosilci vzdrževanja hišni sveti ali pa proizvodni obrati, kar jim končno ni niti dolžnost. Seveda pa mora biti investicijski program tako natančno izdelan, da lahko podatki koristijo za dokončno sklepanje pogodb o investicijskem vzdrževanju.

V programu investicijskega vzdrževanja je nujno predvideti maso sredstev za razna nepredvidena dela, katerih v programu ni mogoče zajeti, to so predvsem razne nepredvidene intervencije na objektih.

Za investicijsko vzdrževanje je karakteristično, da zajema (Nadaljevanje na 12. strani)

Pod strojno postajo žalec spadajo:

1. težka mehanizacija,
2. centralne mehanične delavnice,
3. prevoznitvo in
4. centralno skladišče rezervnih delov.

TEŽKA MECHANIZACIJA

Dejavnost težke mehanizacije oziroma vršenje uslug s traktorji goseničarji je prvotna in najstarejša dejavnost, zaradi katere je bil obrat tudi ustanovljen. Ustanovitelj obrata s težko mehanizacijo je bila OZZ Celje. Namen ustanovitve obrata, ki je pričel s poslovanjem 1. 4. 1954, je bil vršiti razna dela pri obnovi vinogradov in sadovnjakov, melioracijah, regulacijah in drugih kmetijskih delih. V svoji razvojni poti je obrat prešel razne organizacijske oblike, dokler se ni v začetku leta 1962 pripojil h Kmetijskemu kombinatu Zalec.

Dejavnost težke mehanizacije obsega 5 kom. Fiat L 55 8 ton, 8 kom. Venden TG 90 12 ton.

Dejavnost težke mehanizacije vrši v glavnem naslednja dela: globoko oranje za sadovnjake, vinograde, nova hmeljišča, izdelavo gozdnih cest, razne izkope pri hidromelioracijskih delih ter razna planirna dela.

Povprečno je 80% opravljenih učinkovitih ur pri kmetijskih delih, razliko pa predstavljajo razna dela izven kmetijstva. Težka mehanizacija obrata je angažirana v okviru podjetja povprečno letno s 7 do 8% opravljenih učinkovitih ur.

Za uspešno delovanje traktorjev goseničarjev ima obrat specializirano mehanično delavnico z razvito terensko servisno službo.

Težave dejavnosti težke mehanizacije se odražajo v teritorialni razsežnosti in raztresenosti delovišč, pogostih popravilih na terenu vsled iztrošeno-

NAŠI OBRATI

STROJNA POSTAJA

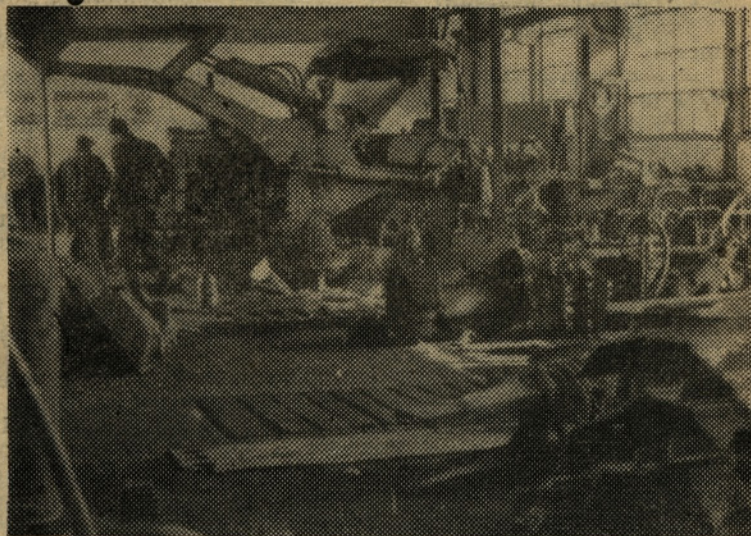
sti strojnega parka in pomanjkanja rezervnih delov, zaradi česar je obrat prisiljen iskati izhod v uporabi rezervnih delov lastne proizvodnje. Kljub vsem navedenim težavam je kolektivu težke mehanizacije do sedaj uspelo zadovoljevati potrebe naročnikov. Ker pa je obrat z združitvijo s kombinatom dobil še druge naloge v okviru podjetja, obnovi težke mehanizacije ni bila posvečena takšna pozornost, kot bi jo bilo z ozirom na njeno akumulativnost in ustvarjen renome na tržišču treba posvečati. Kljub sezonskemu značaju dela skuša obrat svoje kapacitete maksimalno izkoristiti celo leto, tako da znaša število opravljenih učinkovitih ur 1500 do 1800 na posamezen stroj letno. Težka mehanizacija je v preteklem letu ustvarila bruto produkt v višini 180.000.000 S-din.

Centralne mehanične delavnice:

Ob združitvi Kmetijske strojne postaje s Kmetijskim kombinatom je obrat prevzel centralne mehanične delavnice, ki so bile ob združitvi locirane v slabih prostorih bivšega KG Lava. Po združitvi so bile delavnice premeščene v prostore združenega doma Gotovlje, od tam pa pozneje na sedež obrata v Žalcu.

Centralne delavnice so bile ustanovljene z namenom, da vršijo vsa večja tj. generalna popravila vseh strojev na kombinatu, ni pa bilo na razpolago ustreznih prostorov. Zaradi tega smo v letu 1965 pričeli z iz-

gradnjo ustreznih delavnic. Nova delavnica, ki je v izgradnji, bo obsegala 700 m² delovne po-

Popravilo težkega goseničarja v mehanični delavnici strojne postaje.

vršine, motorni oddelek in pralnico. Naročena je tudi vsa najnujnejša oprema.

Med tem časom pa je obrat skušal zadovoljiti potrebe obratov po mehanskih uslugah, kar pa mu je le delno uspelo zaradi pomanjkanja ustreznih prostorov in opreme, tako da je največ teh del opravljal na dvorišču. Šele ob otvoritvi nove mehanične delavnice bo mogoče vršiti dela organizirano in dati poudarek strokovnosti in kvaliteti dela. V ta namen se obrat tudi že pripravlja in ima za nekatera dela svoje ljudi že na specializaciji oziroma namestavamo nekatera dela še specializirati.

Razen potrebe po generalnih popravilih strojev opazamo vedno močnejšo potrebo po delavnici ostalih dejavnosti, kjer bi imeli kvalificirane delavce ključavničarske, kovaške, kleparske, varilske, avtoličarske in drugih strokov, v kateri bi lahko izdelovali vse potrebno za naš kombinat, tj. razne elemente za hmeljske žičnice, stolpe, razne vozičke za proizvodne obrate, naveze za živino, pluge posebnih izvedb itd.

Po programu obrata bo del novozgrajenih delavnic namenjen za to dejavnost.

V okviru novih mehaničnih delavnic je predvidena tudi terenska servisna služba. Ta služba bo vršila redne preglede me-

hanizacije in bo v sporazumu z obratom določevala in pošiljala posamezne stroje pravčasno v popravilo v centralne mehanične delavnice. V mehanični delavnici bo tudi oddelek električarske dejavnosti, ki bo vršil popravila instalacij na strojnem parku in stavbah.

Centralne mehanične delavnice so v preteklem letu ustvarile 61.000.000 S-din bruto produkta.

PREVOZNITVO:

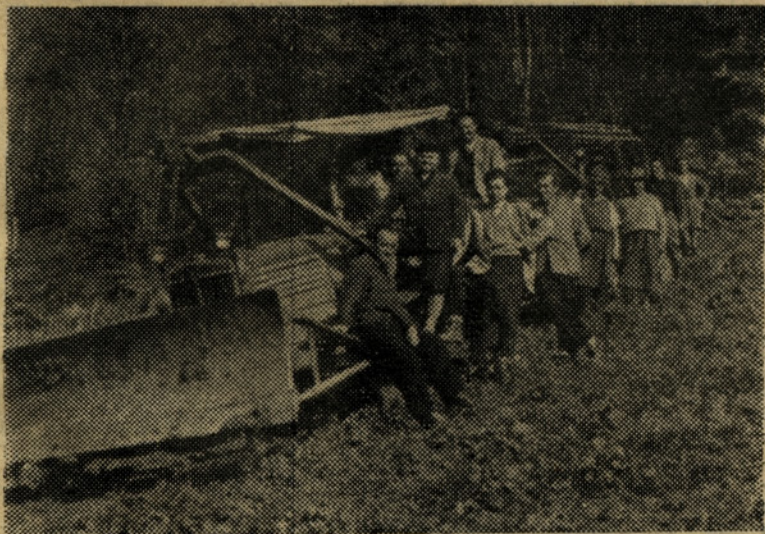
Ob združitvi s kombinatom je obrat prevzel kamione od posameznih obratov z namenom, da se uvede enoten režim prevozov v okviru kombinata in da se kapacitete kamionov čimbolj izkoristijo. Obrat ima v sestavi avto parka naslednja prevozna sredstva:

- 1 kom. TAM 2000,
- 1 kom. TAM 3 tone,
- 1 kom. FAP 7 ton,
- 3 kom. TAM 4,5 tone,
- 1 kom. TATRA 12 ton,
- 2 kom. Fiat compagnola,
- 1 kom. Opel Karavan,
- 1 kom. Citroen — furgon,
- 1 kom. Unimog.

Prvotni namen, da se prevozna sredstva zaposlijo pretežno v okviru podjetja, ni bil dosežen, zato se je moral obrat, da je bil polno zaposlen, angažirati pri prevozu blaga zunanjim koristnikom. Prevozna sredstva so angažirana v okviru podjetja okoli 50% prevoženih kilometrov. Prevoznitvo je ustvarilo v preteklem letu bruto produkt v višini 63.000.000 S-din.

CENTRALNO SKLADIŠČE:

Da bi se obrati oskrbovali z rezervnimi deli enotno, je kombinat ustanovil centralno skladišče s centralno nabavno službo (Nadaljevanje na 6. strani)

Rigolanje za vinograd z dvema strojema na Sladki gori za KG Kostrivnica. Globina rigolanja 1 meter.

MEŠALNICA MOČNE KRME DANES IN JUTRI

Naše podjetje ima v Vrbju mešalnico močnih krmil, ki proizvaja močno krmo za potrebe lastne in kooperacijske proizvodnje, kakor tudi za potrebe nekaterih kmetijskih organizacij na področju bivšega celjskega okraja.

Mešalnica močnih krmil v Vrbju je tehnično in ekonomsko zastarela. Ob tem spoznanju terja sedanja, posebno pa perspektivna situacija ustrezno rešitev. Pri tem lahko izbiramo med sledečim:

- proizvajati močna krmila še naprej v obstoječi mešalnici z zastarelimi napravami;
- preureditev in kapacitetno povečati obrat na sedanjem mestu;
- zagotoviti stalni nakup sedanjih in prihodnjih potreb močne krme pri obstoječih mešalnicah v Sloveniji in
- zgraditi novo mešalnico na drugem mestu z sodobnim postopkom mešanja in ustrezno organizacijo dela.

Mešalnica močnih krmil v Vrbju je nastala iz nekdanjega mlina tako, da so le zamenjali naprave za mletje žit mešalci, klad varji in transportni trakovi. Vsi ostali prostori so se ohranili v prvotni funkcionalni razporeditvi, pa tudi velikost posameznih prostorov se ni spreminjala.

Zaradi naraščanja potreb po močni krmi smo v letu 1962 zamenjali mešalec z vsebino 500 kg z novim, ki ima vsebino 1000 kg. Hkrati je obrat zgradil tudi štiri provizorične silose za vskladiščenje surovin z zmogljivostjo 250 t.

Z naštetimi preureditvami in zamenjavami je bila dosežena proizvodnja močne krme v količini 5.000 t v eni izmeni letno.

Razen provizoričnih silosov nima obrat na gospodarskem dvorišču nobenega ustreznega skladišča za sprejem surovin in gotovih izdelkov. Zato se poslužuje ostalih bližnjih gospodarskih objektov, predvsem kmetijskih sušilnic.

V letu 1965 je mešalnica vskladiščila 1.500 t surovin in močnih krmil v naslednjih objektih:

— v provizoričnih silosih in priročni baraki	400 t
— v sušilnici Zalec	130 t
— v sušilnici Roje	50 t
— v sušilnici Polzela	200 t
— v skladišču »Hmezad«	300 t
— v sušilnici Vrbje	180 t
— v provizoriju Vrbje	140 t

Iz navedenih skladišč so surovine in gotove izdelke dovažali in odvažali povprečno enkrat v dveh mesecih.

Ob tako velikih prevozi, nakladanjih in razkladanjih ni treba posebej opozarjati na velik razsip, ki pri tem nastaja. Prav tako ni potrebno posebej razčlenjevati težav pri organizaciji transportov, zlasti v času obiranja hmelja, ko so skladišča zasedena.

Pogon potrošnikov energije zagotavlja vodna sila. Mešalnico poganja turbina, ki je popolnoma dotrajala in zahteva zaradi tega velika sredstva za vsakoletno vzdrževanje. Poleg tega nastopajo letno še najmanj 14 dni zastoji, ko se čisti struga. V zimskih mesecih se zgodi, da voda zmrzne, kar prav tako povzroča zastoje v obratovanju.

Na gospodarskem dvorišču obrata je zaposlenih 15 delavcev. Kapaciteta mešalnice pri eni izmeni znaša sicer teoretično (15 t krat 312 dni) 4.680 t, vendar zastarelost, zastoji zaradi čiščenja struge, inventure, led v zimskem času zmanjšujejo letno obratovni čas za 60 dni. Zaradi tega znaša izpad v proizvodnji (15 t krat 60 dni) 900 t. Če od 4.680 t odštejemo izpad, dobimo 3.790 t izdelkov v eni izmeni. Obrat pa je v letu 1965 proizvedel 5.000 t močnih krmil, kar pomeni, da je porabil za proizvodnjo 1 tone gotovih izdelkov

$$\frac{37.440 \times 5.000}{4.680} = 40.000$$

40.000 : 5.000 = 8 ur neposrednega živega dela.

V podkrepitev izredno visoke porabe živega dela na enoto gotovih izdelkov naj navedemo ustrezne meritve pri nekaterih mešalnicah pri nas in v svetu:

— mešalnica Kempten	0,50 ur za 1 t
— mešalnica Zagreb	0,53 ur za 1 t
— mešalnica Ptuj	1,00 ur za 1 t

Poleg velike porabe delovnih ur na enoto proizvoda mešalnica ni sposobna izdelovati vseh receptur, ki jih zahteva sodobno krmljenje živine, ker nima ustreznih naprav za doziranje komponent.

Proti preureditvi in modernizaciji mešalnice na sedanjem mestu govorijo naslednja dejstva:

- Za montažo predvidenih naprav za mletje, mešanje in tehtanje surovin bi bilo potrebno v prvi vrsti povečati vse gradbene mere in zgraditi drugačno razporeditev prostorov, če bi hoteli zagotoviti funkcionalnost naprav in racionalno organizacijo dela. Tak ukrep bi terjal velika investicijska sredstva v gradbeno dela.

- Za pogon potrošnikov elektroenergije bi bilo potrebno zgraditi novo transformatorsko postajo z visoko napetostnim daljnovodom in nizkonapetostne priključke od transformatorja do mešalnice, kar bi prav tako zahtevalo velike naložbe.

- Zgraditi bi bilo potrebno skladišče za surovine in gotove izdelke za ca. 1.500 t.

Četudi bi izvedli rekonstrukcijo v navedenem smislu, bi bil objekt glede na lokacijo zaradi prevozov in prekladanja od železniške postaje do objekta skrajno neugoden.

Edini razlog, ki govori v prid tej izbiri, so vložena sredstva v obstoječi objekt. Vendar je mogoče objekt z manjšimi preureditvami predelati v gospodarsko poslopje, ki bi služilo za potrebe hmeljarske obnove obrata Vrbje.

Ze navedene ugotovitve zadostujejo, da imata prva in druga izbira najmanj pogojev za odločitev. Zato nam preostane alternativa, ali kupovati potrebno krmo od obstoječih mešalnic v Sloveniji, ali zgraditi mešalnico na novem mestu.

Na področju naše republike (le-to področje pride v poštev za morebitno oskrbo naših potreb) obratujejo trenutno naslednje mešalnice močnih krmil:

(Nadaljevanje na 11. strani)

STROJNA POSTAJA

(Nadaljevanje s 5. strani)
bo. Ob združitvi je obrat strojna postaja sprejel centralno skladišče v svoj obseg poslovanja. Ker na sedežu obrata v Zalcu še ni ustreznih prostora,

je skušala centralna nabavna služba čimbolje zadovoljevati potrebe po rezervnih delih. Težave pri preskrbi z rezervnimi deli nastopajo zaradi različnosti strojnega parka zaradi česar je treba imeti organizirano široko mrežo dobaviteljev. Težave nastopajo tudi zaradi tega, ker proizvajalci opreme ne izdelujejo zadostnih količin rezervnih delov. Zaradi tega stroji niso pravočasno popravljani. Neenakomerna založenost tržišča z rezervnimi deli nas prisiljuje, da nabavljamo večje količine rezervnih delov, kot so trenutno potrebne in na ta način seveda vežemo večja obratna sredstva. Pri preskrbi z rezervnimi deli iz uvoza pa nastajajo težave zaradi dolgih dobavnih rokov.

Centralno skladišče je ustvarilo v preteklem letu bruto produkt v višini 189.000.000 S. din. z

Cel obrat zaposluje trenutno 70 ljudi, z dokončno dograditvijo pa se bo število zaposlenih dvignilo še za okoli 20 ljudi.

Iz opisa posameznih dejavnosti je razvidno, da je obrat strojna postaja z združitvijo s kombinatom dobil nove naloge, katerih pa še ni uspel v celoti realizirati, ker je trenutno v izgradnji. Po dograditvi pa bo obrat kos nalogam, ki jih ima v okviru kombinata.

Skoberne Niko

Dranajstonski Vender s med rigolanjem na Slomu.

rov, je centralno skladišče rezervnih delov še vedno v združenem domu v Petrovčah.

Kljub nestabilnemu tržišču

Strokovni pogovori in nasveti

Jesen in zima v hmeljiščih

Ponekod leže po hmeljiščih še neosmukane hmeljevke, drugod pa osmukane v vrstah. V obeh primerih s takim zamujanjem škodimo sebi, saj se hmeljevke na tleh hitreje kvarijo, ko zaradi stalne vlage v lesu ustvarjamo pogoje za razvoj lesne gobe. Zato pohitimo s postavitvijo v piramide, še prej pa vrste, kjer bodo ostale, odorjimo. Zelo neprijazno sliko kažejo ostanki suhih vrhov in panog po žični strehi, zato jih bomo s hmeljevino odstranili.

Na strojno obranih hmeljiščih lahko pričnemo z odoravanjem, odnosno s temeljno obdelavo, če nimamo namena hmelju gnojiti s hlevskim gnojem. Pri tem moramo posebej paziti, da bodo ostanki trt lepo na štorih, da jih s plugom ne potrgamo. Preorjemo vso širino med vrstami, da zrahljamo stlačeno zemljo, ki je zaradi strojne obdelave in večkratnega škropljenja zelo zbita. Slaba struktura zemlje tik ob štorih gotovo neugodno vpliva na prehrano in s tem na razvoj hmeljne rastline. Obilno gnojenje, temeljito preoravanje in mrzla zima vsaj delno popravijo slabo strukturno stanje strojno obdelanih njiv.

Temeljno obdelavo lahko opravijo le najbolj vešči traktoristi, ker obenem hmelj tudi odorjejo. Manj škode bo, če bo greben ob štorih širši, če to delo opravlja novinec. Spomladi pa vprežno odorjemo preširok pas ob štorih ali pa to opravimo s traktorskim odkopalni-

kom. V širokih medvrstnih razdaljah uporabljamo večbrazdni plug, če nimamo na razpolago dovolj vlečne sile.

Gnojenje s hlevskim gnojem opravimo, kot že omenjeno, pred temeljno obdelavo. Količine hlevskega gnoja niso določene. Ravnali se bomo po razpoložljivih količinah in po pravilu, da gnojimo vsako drugo leto. Gnoj trošimo na široko po vsej površini enakomerno, ročno ali strojno odvisno od razdalje gnojnega kupa od njive.

Raztrosen gnoj takoj zaorjemo. Enako postopamo tudi v hmeljiščih, ki so bila ročno obrana, tako da s temi deli počakamo, dokler ne pospravimo z njive hmeljevine in žice po požiganju.

Rezi hmeljevine ne smemo opraviti prezgodaj. Običajno je to okrog 15. oktobra, skratka takrat, ko so listi in panoge porjaveli. Trta je lahko še malo zelena, spodnje panoge (oziroma novo odgnali zalistki) pa dozorevajo. Trte brez žice (na hmeljevkah) porežemo s srpom, na žičnici pa s sekiro, tako da pod nje podložimo leseno tnilo, ali pa z ustreznimi škarjami, da odrežemo trte in žico hkrati. Porezano hmeljevino iz dveh vrst skupaj pustimo nekaj časa razprostrto, ko pa je dovolj suha, jo spravimo na kupo in zažgemo. Ostanke vodilne žice spravimo z njive. Ne pozabimo, da so ostanki stare hmeljevine (tudi koruze) ugodno gnojilšče za proseno večšo!

V ukoreninjenih (nasadih, kjer smo ukoreninili sadike) porežemo hmeljevino, ko je zrela. Odstranimo oporo, ukoreninjenec pa izorjemo. Korenine porežemo na dolžino 10 do 12 cm in pustimo 0,5 do 1 cm dolg reznik. Posebej pazimo, da ukoreninjenec pri izoravanju iz brazde ne razcepimo. Najbolje je, če ukoreninjenec izoravamo takrat, ko je zemlja za sajenje pripravljena in jame izkopane s kompostom v njih, kamor takoj sadimo. Če izkopavanje ukoreninjenec izvršimo pred pripravljeno zemljo za sajenje, imamo več dodatnih stroškov s skladiščenjem v zasipnicah. Sadimo lahko od novembra do aprila, če so vremenski pogoji ugodni.

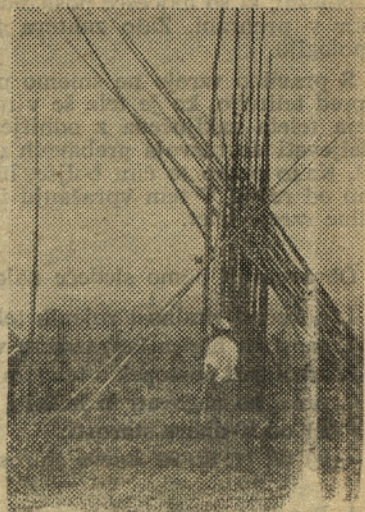
Ukoreninjenec bomo porabili v glavnem za dosajanje v starih nasadih, le višek teh bomo posadili v novih hmeljiščih. Zelim si, da bi jih bilo dovolj tudi za vse nove nasade. Če dosajamo v starih nasadih moramo pripraviti ustrezno veliko jamo z zadostno količino komposta. Taka mesta vidno označimo, da spomladi pri odkopavanju ne izorjemo že usidranih ukoreninjenec. Tam, kjer bomo uporabljali traktorski odkopalnik, ne moremo dosajati prej, preden nismo hmelja strojno odkopali.

S pripravo zemlje za nov nasad, kakor tudi s postavitvijo žičnice pričnemo, čim je njiva prosta zadnjega posevka. Kako pripravimo zemljo in postavimo žičnico, je vsakemu hmeljarju znano. Pri delu bomo dosledni in ne pozabimo na globoko oranje po predhodnem gnojenju s hlevskim gnojem, pred brananjem na gnojenje s fosforjem in kalijem, na pravilne razdalje med vrstami in v njih na primerne jame, kompost za vsako jamo, pravilno mešanje zemlje s kompostom (posebej s hlevskim gnojem) ter predvsem na globino sajenja! Gornji venec oči mora biti 5–8 cm pod zemljo, če uporabljamo sadike, ukoreninjenec pa 2–3 cm globlje, ker jih korenine rade dvignejo, potem ko smo jih potisnili v zemljo.

V zimskih mesecih pognojimo hmeljišča s tomaževó žlindro. Količina te na ha zavisi od kemične analize zemlje. Preko zime damo v zemljo tudi mikrofos, v pozni zimi pa tudi

že superfosfat in kalijevo sol.

Ce je zima ugodna, je primer- no in prav, da popravimo po- drte in zrahljane žičnice. Nado- mestimo slabe drogove z no- vimi, vkopljemo po potrebi no- va sidra. Žičnico napenjamo

... postavljanje hmeljev v ko- pice.

šele spomladi, betonske žičnice v jeseni zelo zrahljamo, da žica ni napeta, ko se zaradi mraza krči in nato tanjša, kar zmanjšuje trdnost materiala.

Sadiko za nove nasade, ka- kor tudi za ukoreninjša pripra- vimo čez zimo na ta način, da štor napot odkopljemo in od- režemo eno ali dve sadiki iz sa- dilnega mesta, ne tik starega lesa, ampak toliko višje, da osta- ne na štoru vsaj 2–3 cm ce- lotnega lesa, ki ga spomladi ali ob redni rezi odrežemo. Vsaka posajena sadika mora biti na- rezana iz priznanih nasadov in jo mora pred saditvijo pregle- dati komisija za priznavanje sadilnega materiala. Narezane sadike, če jih ne posadimo ta- koj, zakopljemo v zemljo v za- pisnice na tako mesto, kjer ni možnosti dotoka ali zastajanja meteorske (padavinske) ali podtalne vode. Sadike postavl- jamo pokonci, na vrhu pa na- sujemo tanko plast zemlje.

V zimskih mesecih si bomo popravili ali na novo izdelali vse potrebno orodje za prihod- njo pomlad. Čim več del, ki ni- so vezana na čas in ki neposred- no vplivajo na rast in razvoj rastline spomladi, bomo opravi- lili pozimi (seveda ob ugod- nem vremenu), tem lažje bomo spomladi premagovali delo, ki ga nikoli ne manjka pri hmelju in drugih poljščinah.

DOM

Zadnja jesenska dela v hmeljniku: odoravanje in ...

Ing. Marovt — dr. Vrabčič

TEHNOLOGIJA VZREJE TELET

Stalno naraščajoče potrebe po visokovrednih beljakovinah na svetovnem trgu in vedno ostrejša konkurenca v plasmanu plemenskih živali nas sili v študij odkrivanja novih metod umne in gospodarne reje živali.

Govedoreja kot glavna veja živinorejske proizvodnje je posebno obremenjena z visokimi stroški vreje telet. Zeto moramo temu vprašanju posvetiti še več pozornosti.

Zlasti občutimo težo vzreje telet v farmski reji. Veliko število vhlavljenih telet v enem prostoru pogojuje razvoju raznih vzrejnih bolezni, ki so najčestje posledica napak, tako v negi in oskrbi, kakor v prehrani. Zato zahteva farmska vzreja telet posebno tehnologijo.

S pravilno vzrejo ne smemo pričeti šele po rojstvu, temveč že pred telitvijo, ko je tele še v materinem telesu. Prav tako ni vzreja teleta zaključena z odbitjem mleka, ampak jo moramo nadaljevati do razvoja prebavnih organov (želodca in predželodcev). Kako bomo to čim boljše, hitreje in ceneje dosegli, je odvisno od rejca. V tem vprašanju iščemo rešitev pravilne in rentabilne vzreje telet.

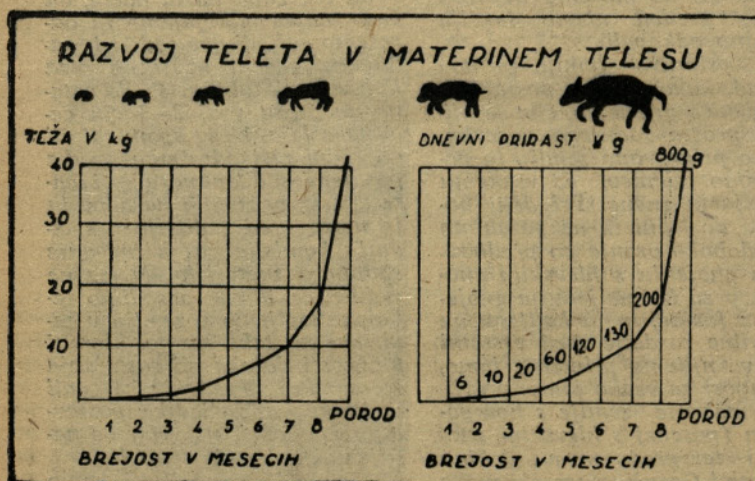
Obravnavali bomo sledeče naloge:

1. povečati vitalnost rojenih telet;
2. zaostri higienske razmere v porodnišnici in telečnjaku;
3. izboljšati postopek s teletom ob telitvi;
4. pravilno negovati in hraniti teleta;
 - a) od 10 dneva starosti;
 - b) od 11. do 90. dneva starosti.

1. Pravilna vzreja teleta prične z zdravim razvojem teleta v materinem telesu. Za doseg tega cilja je potrebno izpolniti dva najvažnejša ukrepa:

- a) pravilna prehrana krave po presušitvi do poroda;
- b) nega in zdravstvena zaščita visoko breje krave.

Rast teleta je v zadnji tretjini brejosti posebno pospešena. Prirast teleta doseže v 9. mesecu brejosti tudi do 800 g dnevno.

Za doseg takega prirasta teleta in za nabiranje potrebnih rezerv za nastopno laktacijo je od bistvene važnosti pravočasna presušitev krave in nadaljnja pravilna prehrana do telitve.

Prepozna presušitev krave, t. j. pod 40 dni pred porodom, gre na škodo tako pravilnega razvoja in vitalnosti teleta, kakor na količino mleka v nastopnem molznem obdobju. Prehitra presušitev, t. j. preko 80 dni pred porodom pa vsekakor ni gospodarno opravičljiva.

Prehrana krave po pravočasni presušitvi do telitve mora biti količinsko in kakovostno dovoljna in ustrezna. Splošno pravilo je, da mora krava v tem obdobju dobiti obrok hrane, ki ustreza

dnevni proizvodnji od 10—15 l mleka, glede na njeno proizvodnjo in kondicijo. Dnevni obrok krme mora torej vsebovati od 90 do 120 dkg prebavljivih beljakovin in 600—750 dkg škrobne vrednosti. Poseben zahtevek glede na razvoj in vitalnost teleta pa nam narekuje, da v dnevnem obroku ne zadovoljimo samo količino, ampak tudi kakovost krme.

Pri izbiri krme za prehrano visoko brejih krav smo doslej v farmski reji delali napake. Predvsem moramo obravnavati vprašanje krmljenja krav s silažo v 8. in 9. mesecu brejosti. Opažali smo, da so rojena teleta zlasti v zimskem in spomladanskem času, v obdobju intenzivnejše prehrane s silažo, bila manj vitalna (niso imela dovolj volje do pitja mleka, imela so naježeno dlako, krvave belečnice, po rojstvu so pozno vstajala in bila dovzetna za bolezni). Omenjena slaba vitalnost telet je bila v veliki meri kriva nadpovprečnemu odstotku poginov. Najnovejše znanstvene raziskave osvetljujejo posledice krmljenja s silažo na vitalnost telet. Vsaka silaža vsebuje določen odstotek raznih kislin (maslene, propionske, očetne itd.), ki slabo vplivajo na razvijajoči obrambni sistem teleta v kravi.

Nadaljnja negativna stran krmljenja s silažo je demineralizacija (pomanjkanje rudnin) organizma matere. Določen del važnih rudnin, predvsem kalcija in fosforja, ki so še kako potrebna kravi in razvoju teleta, gredo v izgubo z neutralizacijo silažnih kislin.

Iz navedenega sledi prvi zaključek: **izključiti silažo iz krmnega obroka visoko brejim kravam.**

(Nadaljevanje prihodnjič)

ZRAČENJE HLEVOV

Praktične izkušnje so pokazale, da so zračne rege pod oknom v obliki 10 do 20 mm širine, katerih površina znaša na 100 krav 1 m², to je manj kot polovica površine zračnika, zelo prikladne. Zmanjšan zračni tlak v hlevu povzroči večji dotok svežega zunanjega zraka skozi zračne rege. Sveži zrak se usmeri vzdolž oken in s tem izpodrine vlažen hlevski zrak. To pa prepreči kondenzacijo in tudi zmrzovanje. Prednost zračnih reg je tudi v tem, da so lahko že narejene pri oken-ski konstrukciji.

Odvod zraka skozi zračnik je skoraj avtomatičen, vendar se priporoča vgradnja zračne lopute (pomični ventil), ki jo reguliramo po potrebi, kar je odvisno od zunanjih zračnih tokov in zunanje temperature.

Pri močnem vetru je treba zračniku posvetiti večjo pozornost; zato ker sveži zrak doteka skozi zračnik. To povzroči obratno cirkulacijo zraka. Hladen zrak pade na živali iz oken, ki s zarosijo in vlažen in slab zrak ostane v hlevu. Zato je potrebno, da v takih primerih reguliramo zračnik z zračno loputo. Če ima zračnik na koncu pokrov, mora biti pokrov dvignjen najmanj 0,7 širine zračnika. Žaluzije ne priporočajo zaradi močnega zračnega upora. Pokrov samo delno varuje zračnik pred padavinami, saj te padajo pod kotom. Najboljša rešitev je zračnik brez pokrova. Količina padavin skozi zračnik je malenkostna v primeru z izločeno vlago živali. Zračnik je nameščen na krmilnem hodniku po sredini

hleva in zato je odtok teh padavin enostaven.

Zadnje vprašanje je, kaj je bolj ekonomično? Ali umetno sregrevanje hleva, ali pa dobra in solidna izbira izolacijskega gradbenega materiala? Že preprost račun pokaže, da je kurjava zelo draga in veliko več stane kot najsolidnejša toplotna izolacija. Pri umetni kurjavi obstoji možnost požara in tudi zahteva veliko dela, kar zelo poveča stroške. Iz tega sledi, da je solidna izolacija bolj ekonomična kot umetno sregrevanje zraka.

ZAKLJUČEK:

1. Slaba mikroklima hleva povzroči velike izgube v živalski proizvodnji.
2. Osnovni pogoj za dobro mikroklimo hleva je dobra toplotna izolacija in dobro delovanje ventilacije.
3. Gravitacijski zračnik je najbolj enostaven, ekonomična in sigurna naprava za ventilacijo. Rokovanje je enostavno iz enega mesta in ne zahteva veliko dela.
4. Toplota in vlaga sta specifični pogoji, ki zahteva tudi pri mili klimi dobro izolacijo hleva.
5. Zmogljivost zračnika (ventilacije) naj se giblje $M = 0,06$ in $0,12$, priporočajo zračnike brez pokrova, ker ti zmanjšajo funkcijo zračnika.

M = potrebna količina zraka za ventilacijo.

Dr. Vrabčič Anton

Izkušnje doma in na tujem

Vodilni sadjarji Jugoslavije, med njimi sta bila tudi naša sadjarja ing. Francé Lomberger in ing. Marta Gosar, so si letos ogledali plantažne nasade v južni Avstriji in severni Italiji z namenom, da si naberejo najnovejše izkušnje pri sajenju plantaž in ugotovijo, če je trovejna palmeta (palmeta s tremi vejami) primerna za plantažne nasade jablan pri nas in v drugih krajih naše države.

Zaradi preobsežnosti poročila, ki je zanimivo in ga bomo objavili po delih v naslednjih številkah, navajamo samo zaključke:

1. Dvoma o uporabi trovejne palmete za plantažne nasade ni več. Tako v Avstriji kot v Italiji so jo vsi, ki so jo preizkušali, zavrnil.

Potemtakem bi te vzgojne oblike ne uvajali v naše plantažne nasade.

2. Za področje Celja, Maribora in drugih področij (z več padavinami in relativno manjšo insolacijo) priporočamo modificirano Baldesarijevo palmeto, ki jo uporabljajo na široko na področju Merana in Bolzana, kjer je dala zelo dobre rezultate. Tudi izkušnje iz Alto Adiže to potrjujejo.

3. Za visoko in redno rodnost v pogojih, ki vladajo v Italiji in Avstriji, je poleg pravilne rezi in prehrane odločilna tudi kompleksna zaščita in namakanje nasadov, tam, kjer imajo v nasadih travni pokrov, pa še pravočasna košnja trave. Te izkušnje veljajo v celoti tudi za vse naše kraje.

4. Odločilni za pravilno vzgojno rez in rez na rodnost so kvalificirani delavci — rezači, ki se lahko usposobijo na vsaki plantaži, če jih redno poučujemo.

5. Za pravilno poučevanje delavcev je nujno, da so vodilni strokovnjaki v čim pogostejšem medsebojnem stiku zaradi izmenjave izkušenj in preverjanja svojega znanja iz prakse. Veliko bi pomenili pogostejši stiki naših strokovnjakov in strokovnjakov iz Süd Tiroler beratungsring für Obst und Weinbau iz Lane, kakor tudi z Inspektorato Agraria iz Ferarre in Ravenne.

6. Doseženi rezultati pri zaščiti sadja, posebno na področju Alto Adiže kažejo, da lahko v tamkajšnjih ekoloških pogojih pri maksimalni koncentraciji sadovnjakov vseh vrst, pri maloposestniški lastnini itd., dosežejo popoln uspeh, če zaščiti posvetijo primerno pozornost. Razumljivo je, da je za to potrebna učinkovita mehanizacija in zaščitna sredstva. Nič manj ni važna tudi disciplina proizvajalcev, ki omogoča, da ne izpustijo nobenega kritičnega termina za škropljenje. Da bi na področjih, kjer je dosti padavin ali kjer vršijo namakanje, lahko uporabljali atomizerje, morajo biti v nasadih površine zatravljene, potrebno pa jih je posebno v prvi fazi rasti, pogosto kositi.

7. Glavno, kar bomo morali popraviti pri vzgojni rezi poševne vejne palmete na naših plantažah je to, da ne bodo drevesa v prvi etaži preveč razširjena, zaradi česar razvoj druge in tretje etaže ni pravočasen.

8. Izkušnje italijanskih proizvajalcev, katere smo obiskali, potrjujejo, da je za uspešno formiranje palmete s poševnimi vejami neobhodno potrebna uporaba špalirske žice. Vlaganja so s tem sicer nekoliko večja, vendar je korist mnogostranska tako v času vzgoje kot pozneje pri pridelovanju, ker pravilno formiran skelet omogoča znatno večjo rodnost.

Ing. V. Stupar
Marta Gosar, dipl. ing. agr.
France Lomberger, dipl. ing. agr.

OBIRANJE SADJA, SORTIRANJE IN VSKLADIŠČENJE

Na področju kmetijskega kombinata Zalec je v letošnjem letu povprečna, lahko bi rekli dobra sadna letina. To je vse-kakor rezultat temeljitega in pravočasnega zimskega škropljenja. Je tudi že nekaj dobrih sadjarjev, ki vršijo poletna škropljenja. Seveda si kvalitet-

znavni znak je kako se plod še drži na drevesu.

Namizna jabolka moramo v vsakem primeru ročno obirati in ne otrepati. Plod odtrgamo s pecljem tako, da ga nekoliko privzdignemo in zasukamo. Plodove polagamo v z juto obložene košare. Obiramo le suhe

Sortiranje jabolk na Mirošanu. Sortirni stroj s šestimi neskončnimi trakovi z odprtini različnih premerov sortira jabolka v šest različnih velikosti.

nega pridelka ne moremo zamisljati brez poletne zaščite, predvsem proti škrlupu in jabolčnemu zavijaču. V letošnjem letu je rdeči pajek napravil veliko škodo in bo potrebno tudi v prihodnje računati z njim.

Kljub pomanjkljivi zaščiti je sadje zaenkrat še dobre kakovosti. Zato posvetimo dovolj skrbi, da bomo ohranili kvaliteto pri obiranju in vskladiščenju! Čas obiranja je za različne sorte različen. V kmečkih nasadih obiramo navadno prepozno, zato se pojavijo v skladišču različne napake (pegavost) pa tudi trpežnost ni najboljša. Le več znakov na plodovih nam lahko pove točen čas obiranja: barve plodov, velikost, okus, obarvanje mesa in semena. Prav tako važen spo-

plodove.

Posebno pozornost moramo posvetiti transportu iz sadovnjaka do skladišča, saj na poti mnogokrat poškodujemo plodove tako, da so le za predelavo.

Sadje zložimo v čist in kolikor mogoče hladen prostor, ki mora biti dovolj vlažen. Pozimi moramo paziti, da temperatura ne pade pod -1°C . Sadja v shrambi ne prebiramo, ampak ga preberemo tik pred prodajo ali uporabo.

Le, če bomo svoje sadje skrbno obirali, pravilno presortirali in pazljivo shranili ga bomo dobro vnovčili. Trg zahteva kvalitetno sadje, zato ga moramo primerno pripraviti in trud bo dobro plačan.

Ing. Korber Vid

NASVETI SADJARJEM

NASVETI SADJARJEM

NASVETI SADJARJEM

NASVETI SADJARJEM

DVIG NAGNjenih DREVES

Po sadovnjaku tu in tam vidimo drevesa, ki so se pod težo plodov nagnila. Mlajša drevesa privežemo h kolu, večja pa zasidramo na poseben kol z močno žico ali pa jih podpremo z leseno podporo. Lubje drevesa je treba zavarovati z deščicami

ali gumo ali kako drugo oblogo. Močnejše nagnjena drevesa moramo dvigati postopoma. To delamo sedaj po obiranju in po močnem deževju. Če še tedaj ne gre, moramo odkopati zemljo s strani, kamor je drevo nagnjeno, in z nasprotni strani ter ga postopoma dvigati.

CELJENJE RAN

Ob letošnji bogati sadni letini je ob nezadostnem ali nepravilnem podpiranju počila ali pa se odlomila marsikatera veja v sadovnjaku in na deblu in vejah so se odprle večje ali manjše rane. Rane zamažemo z

drevesno smolo ali z minijevno oljno barvo. Preprosto, pa vendar dobro sredstvo je zmes ilovice in kravjeka, s katero premažemo rane in jih ovijemo z vrečevino. Pri tem načinu se vlaga dolgo drži, kar pospešuje tvorbo kalusa in s tem celjenje.

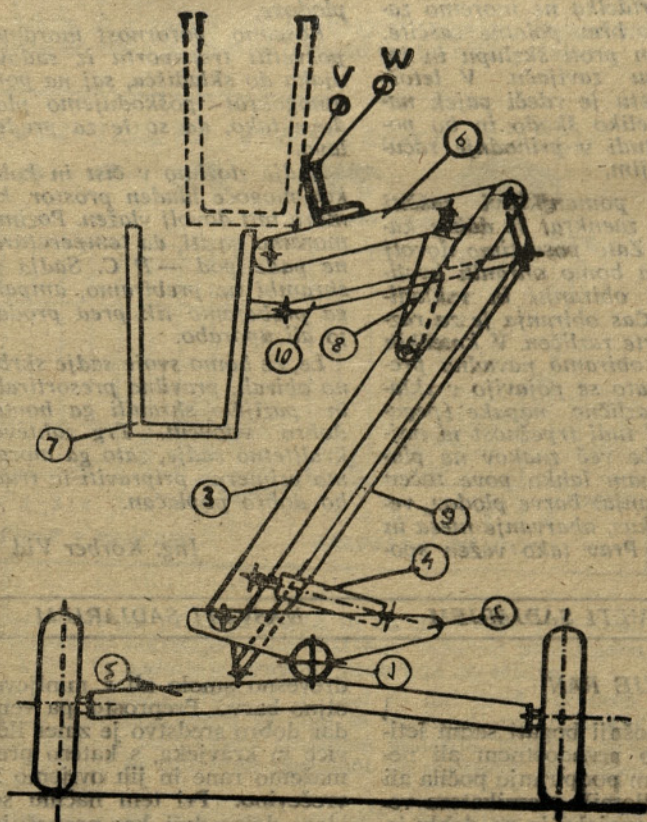
Mehanizacija obiranja sadja

SODOBNE IZVEDBE PLOŠČADI ZA OBIRANJE SADJA

Ploščadi za obiranje sadja, pri katerih se stojišče pomika vodoravno in po višini, imajo navadno hidravlične naprave in teleskopske cevi, ki potiskajo ali privlačujejo posamezne krake ali konzole in s tem spreminjajo položaj in prostor stojišča. Na skici je prikazana taka ploščad. Ploščad ima šasijo s štirimi kolesi, na kateri so nameščeni štirje pari krakov s štirimi stojišči (koši, gnezdi). Centralna os (1) je pritrjena na vozno os (5). Na centralni osi je pritrjena šasija (2), ki nosi elemente premične ploščadi. Navpični krak (3) je pritrjen na šasijo z ležaji, tlačni cilindri (4) pa spreminja položaj košare horizontalno. Z vertikalnim krakom je z ležajem spojen horizontalni krak (6), ki ga potiska teleskopski mehanizem (8) ali ga priteguje. Ročica (9) tvori z vertikalnim krakom ležajni četverkotnik (paralelogramski mehanizem), ročica (10) pa s horizontalnim krakom in s tem zagotavlja stojišču (7) horizontalno lego. Ta ploščad je primerna za sadovnjake z medvrstno razdaljo 250 — 500 cm, lahko se pa uporabi tudi za rez.

Delovna višina obiralca na gibljivem stojišču ploščadi doseže 1,5 — 5 m. Na šasiji ploščadi je črpalka za hidravliko, pogon pa ima od priključne kardanske gredi traktorja. Vodenje stojišča ploščadi se vrši z ročico »W« (premikanje horizontalnega kraka — sprememba položaja po višini) in z ročico »V« (premikanje vertikalnega kraka — horizontalno spreminjanje stojišča). Z ročicama »W« in »V« se aktivirajo ventili tlačnih cilindrov (8 in 4). Razen ploščadi, ki jih vleče traktor, proizvajajo tudi samohodne ploščadi s kompletnimi napravami za rez in se lahko uporabljajo tudi pri obiranju.

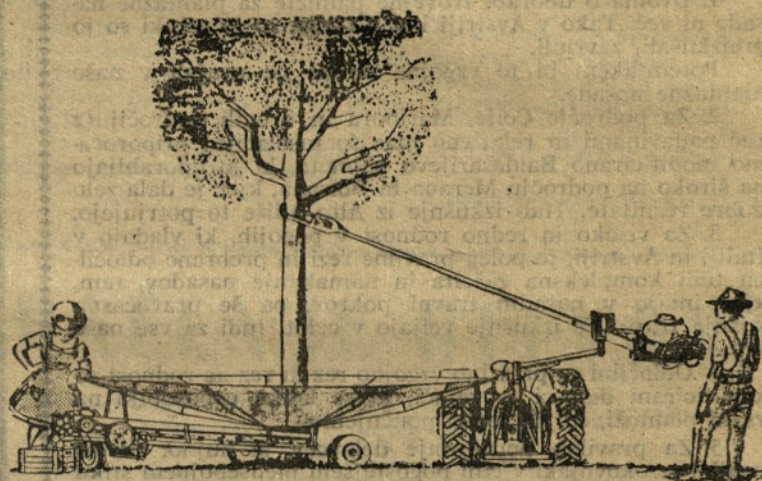
Pri obiranju sadja je važno organizirati specializirane ekipe za obiranje oziroma je treba obiralce razdeliti v tri skupine, od katerih ena obira plodove, ki so dosegljivi s tal, druga skupina obira plodove s srednje etaže in uporablja enostavna sredstva, tretja skupina pa obere gornjo etažo drevja s ploščadjo, ki jo vleče traktor, ali samohodno ploščadjo. Z ročnim obiranjem je zelo težko povečati produktivnost dela, toda z uporabo ploščadi in dobro organizacijo transporta dosežemo povečanje produktivnosti za ena in pol do trikrat.

Pomična ploščad za obiranje sadja.

NAPRAVE ZA OBIRANJE SADJA ADE

Naprava za tresenje se s svojo ploščadjo pričvrsti na tritočkovno potezno traktorja, kjer potrebuje maso, ki prenaša vibracije na drevo. Naprava ima lasten motor, ki preko ekscentra deluje na potisno ročico, ki je v stiku z deblom in trese drevo. Naprava ima šasijo na treh kolesih, na kateri je razpeta cerada. Armatura daje ceradi stožčasto obliko, v sredini pa je odprtina, skozi katero se na transporter kotilijo plodovi. Na drugi strani transporterja sta pogonski motor in ventilator. Motor poganja transporter in ventilator.

Naprava za obiranje sadja ADE (sistem Fahr).

Naprava za tresenje je dolga 6 m in se lahko priključi na vsak traktor, ki ima tritočkovno potezno. Motor ima 4,5 KM, skupna teža znaša 275 kg. Razpeta cerada ima premer 5 m, skupna teža naprave za lovljenje plodov znaša 150 kg. V transportnem položaju je naprava dolga 2,5 m. Z uporabo teh naprav se produktivnost dela povečuje tudi za desetkrat.

Posebno pri obiranju sadja je važna dobra organizacija transporta, kar ni lahko, posebno če je treba sinhronizirati delo velikega števila ljudi. Navadno gajbice ali zaboje, napolnjene s sadjem, puščamo ob poti, kjer vozijo prikolice. Na prikolice jih natovarjamo ročno ali na sodobnejši način s pomočjo palet ali viličarjev. Če so gajbice ali zaboje zloženi na paletah, lahko delo pri natovarjanju opravi en človek.

Dr. Vrabič
Anton

Klimatski

NALOGA HLEVA JE PRED VSEM, DA VARUJE ŽIVAL PRED VREMENSKIMI NEPRIJLIVOSTMI IN DA OSIGURA PRI VISOKI TEMPERATURI POTREBNO TOPLOTO, VLAGO IN ČISTOST ZRAKA. TO JE V ZAPRTIH IN NEZAKURJENIH HLEVIVH ODVISNO OD KOLICINE TOPLOTE, KI JO ODDA ŽIVAL.

Za življenje in rast rabi organizem hranljive snovi in kisik. Pri obojestranski reakciji poleg CO₂ in vode nastane toplota. Da se obdrži konstantna telesna temperatura, organizem odvede toplotno odda z izhlapevanjem, izžarevanjem itd. Toplotna izolacija živalskega organiz-

ma se stalno menja, ker se notranja temperatura hleva tudi menja in ni stalna.

Pri visokih temperaturah se razširijo žile na površini telesa, naval krvi se poveča in s tem živalski organizem tudi poveča oddajo toplote. Prav tako se s povečanjem izhlapevanja skozi kožo in povečanim dihanjem tudi poveča oddaja toplote. Živali s slabo razvitimi znojnimi žlezami regulirajo toplotno s povečanim dihanjem. Žival proizvaja tudi sama toplotno iz hranilnih snovi in s tem pa se te zmanjšajo ter nastane padec pri proizvodnji.

V hladnem okolju se skrčijo žile na površini telesa in s tem se zmanjša oddaja toplote, kar

Mešalnica močne krme

(Nadaljevanje s 6. strani)

Naziv	Zmogljivost	% izkoriščenosti
Ljubljana	80.000 t	100 %
Ptuj	20.000 t	100 %
Murska Sobota		
Slovenska Bistrica	1.000 t	100 %
Kočevje	—	—
Ajdovščina	5.000 t	80 %
Neverke	5.000 t	100 %

Poleg navedenih mešalnic so v Sloveniji še manjši tovrstni obrati obrtniškega tipa, ki proizvajajo močna krmila le neposredno za posamezne obrate družbenih gospodarstev.

Za oskrbovanje naših potreb bi prišla v poštev le mešalnica v Ljubljani in Ptuj. Vse ostale mešalnice za oskrbovanje našega območja zaradi prevozov in zastarele opreme ne pridejo v poštev. Mešalnica v Ptuj je specializirana za proizvodnjo močne krme za piščance, medtem ko je mešalnica v Ljubljani skoraj že zasledena.

Prav tako nima nobena mešalnica v Sloveniji v perspektivnem programu razširitve.

Sugestija, da zgradimo novo mešalnico v severozapadnem delu starega skladišča Hmezada ima naslednje prednosti:

— izkoriščati je mogoče industrijski tir, kar je zelo važno zaradi prevozov velikih količin surovin in izdelkov;

— z adaptacijo lahko smotrno aktiviramo del že obstoječega skladišča za hmelj, s čimer se znatno zmanjšajo gradbeni stroški;

— elektroenergija je že zagotovljena v obstoječi trafopostaji skladišča »Hmezad« s kapaciteto 450 KVA. Transformator je namreč obremenjen le s 50 % zmogljivostjo;

— sezonski značaj obratovanja skladišča »Hmezad« omogoča enakomerno zaposlitev delavcev preko celega leta, za kar ne bo potrebno najemanje dodatne delovne sile;

— pisarniški prostori in družbeni standard so že zagotovljeni. Sedanja proizvodnja mešalnice znaša 5.000 t močne krme. Ta količina pokriva sedanje potrebe kombinata v lastni in kooperacijski proizvodnji in okoliških krajev, in sicer:

KK Žalec	
Zasavje, Slovenske Konjice, Soštanj	3.000 t
Slovenj Gradec	2.000 t
Skupaj	5.000 t

Razumljivo je, da je treba pri načrtovanju kapacitete bodoče mešalnice predvideti takšno zmogljivost, ki bo za daljšo dobo pokrivala naraščajoče potrebe po močni krmi.

Predvidena mešalnica ne bi teritorialno povečevala tržišča, ampak bi le pokrivala predvidene naraščajoče potrebe kombinata in področij, ki jih že sedaj oskrbuje.

Kombinat namerava v prihodnjih petih letih povečati stojišča za goveje pitance za 700 komadov, kar pomeni ob upoštevanju naraščanja kooperacijske proizvodnje 700 t letno. Računati smemo s porastom pitanja pitancev na 100.000 komadov, kar terja nadaljnjih 15.000 t močne krme. Ostala gospodarstva prav tako predvidevajo povečanje porabe za 1.500 t. Poleg naštetih količin smemo v prihodnje pričakovati, da se bo področje Šmarja pri Jelšah prav tako oskrbovalo iz bodoče mešalnice s potrebo 1.500–2.000 t. Bližnja mešalnica v Sentjurju že sedaj ne more pokrivati potreb tega področja.

Potemtakem smemo pričakovati v prihodnje, da bodo potrebe po močni krmi sledeče:

Plasman	Leta 1965	Perspektivno
KK Žalec — goveda	1.500	2.000 t
KK Žalec — pitanci	1.500	3.000 t
Soštanj, Konjice itd.	2.000	3.500 t
Skupaj:	5.000	10.000 t

Ing. Selih Franc

PRVA SEJA ODBORA ZA PERUTNINARSTVO

Svet kooperantov je na svoji prvi seji imenoval člane v odbor za perutninarstvo, da bi razpravljali in sklepali o zahtevah in problemih proizvodnje.

Odbor je na svoji prvi seji sprejel naslednje sklepe in predloge:

— Zaradi pogina piščancev pri nekaterih kooperantih naj strokovna komisija razišče in ugotovi vzroke ter oceni škodo.

— Do 31. 12. 1966 je treba v vsa pitališča vgraditi ali izdelati ventilacijo, v nasprotnem primeru piščancev v taka pitališča ne smemo več vseljevati.

— V bodoče je treba dosledno razkuževati prostore s 4 % formalinom. Pri vходу v vzrejališče mora biti obvezno zaščitna bariera (2 % kaustična soda).

— Po prevzemu in oddaji piščancev reklamacije niso več možne. Prevzem enodnevnih piščancev mora biti dosleden, prav tako količinski prevzem dopitanih piščancev.

— Kjer še ni vpeljana hlevska knjiga, jo je treba takoj nastaviti. V kolikor niso upoštevana vpisana navodila v hlevski knjigi, nosi riziko za eventuelno nastalo škodo prizadeti sam.

Poleg navedenih sklepov je odbor predlagal, da se za zimsko rejo, to je od 1. decembra do 1. maja plača 20 S-din po kg več, odnosno 135 S-din kg mesa.

Na predlog, da se ustanovi »sklad rizika«, je bil odbor mnenja, da je treba pripraviti predlog, o njem pa bi razpravljali na prihodnji seji.

Pristovšek Rado

pogoji in živali

pa je odvisno od razlike temperature na koži in v okolici.

Adrenalin poveča toplotno izhlapevanje skozi kožo. Pri večjem padcu temperature se izguba na toploti poveča in organizem ni v stanju da krije izgubljeno toploto in zato preide iz fizikalne na kemično toplotno regulacijo, to je s povečano potrošnjo hranilnih snovi se poveča toplota. Proizvodnjo toplote regulira hormon ščitne žleze, ki pa povzroča večjo potrošnjo beljakovin.

Živali z visoko proizvodno sposobnostjo zahtevajo takšne toplotne pogoje, da nastopajoče toplotne izgube sproti krijejo. Telesna temperatura je odvisna

kondukcije, radiacije in temperature hleva. Čreda v hlevu ne more živeti, rasti in proizvajati brez toplote in oddajanja toplote.

Za celotno živalsko čredo igra hlev isto vlogo, kot koža in dlaka pri posamezni živali. Hlev regulira notranjo toploto v skladu z zunanjimi spremembami. Izmenjava zraka igra važno vlogo pri regulaciji telesne temperature organizma, prav tako pa izmenjava zraka pri regulaciji stajske klime igra odločnejšo vlogo. Saj vlago, pline in odvečno toploto lahko odstranimo samo z izmenjavo zraka.

Glavna naloga je odstranitev

odvečne vlage. Sto krav izloči v 24 urah skozi kožo in s pomočjo dihalnih organov okoli 1.000 litrov vode. Da se odstrani ta vlaga, je potrebno vsako uro dovesti 10.000 m³ zraka.

Za izmenjavo zraka je potrebna toplota. Oddajanje živalske toplote se deli na dve komponenti:

1. oddaja toplote za segrevanje prostora in sten in
2. za segrevanje svežega zraka.

Čimveč toplote gre v izgubo skozi neprimerne stene, tem manjša je izmenjava zraka in s tem se poslabša stajska klima in življenjski pogoji živalskega organizma in tako tudi padec v proizvodnji. Organizem proizvaja dodatno toploto sam na račun proizvodnje in sicer z izgorevanjem beljakovin (mle-

ko, meso, mast). To pa je zelo drago. Ti procesi se odvijajo skrito v organizmu in zato jih ne vidimo, niti jim posvečamo večjo pozornost.

Neprimerna stajska klima oslabi organizem, zmanjša proizvodnjo in povzroči ogromne škodo. Po prof. Komarovu znašajo te izgube pri svinjah okoli 25 %. Da se zjamči stalna in intenzivna izmenjava zraka, je potrebna sigurna zračna naprava. Izkazalo se je, da je iz gospodarstva vidika in zaradi preprostosti najboljša gravitacijska zračna naprava. Njeno delovanje je proporcionalno s temperaturno razliko in se sama regulira. To je navpičen, enojen kanal (šaht), obdan s steno, ki se regulira z zračno loputo iz enega mesta. Ker je kanal enojen (monoliten), imajo zračni tokovi samo eno smer.

NAŠ VRT - nova revija za vrtnarstvo in sadjarstvo

PO VEČLETNEM PREMORU SMO SPET DOBILI ČASOPIS ZA VRTNARSTVO IN SADJARSTVO. TAKO V SLOVENIJI SPET NADALJUJEMO S POL STOLETJA TRAJAJOCO TRADICIJO, KI SMO SI JO USTVARILI NA TEM PODROČJU.

Starejša in srednja generacija se še dobro spominja nekdanj zelo razširjenega časopisa »Sadjar in vrtnar«, ki je pričel izhajati že leta 1913. Pred vojno skoro ni bilo vasi, kjer ne bi poznali tega poljudno strokovnega časopisa. Mnogi sadjarji, vrtnarji in vrtničkarji ga prebirajo še danes. Ko je nehal izhajati, je nastala velika praznina. Šele letos je ta priljubljeni časopis spet pričel izhajati. Na naslovni strani nosi sicer novo ime »Naš vrt«, a po svoji vsebini je sprejel bogato tradicijo »Sadjarja in vrtnarja«. Seveda so danes razmere nekoliko spremenjene, kar časopis upošteva, a bistvo je ostalo. Ostala je zemlja, sadno drevje, zelenjava, okrasne rastline, škodljivci in podobno. O vsem tem je potrebno znanje, sicer je vsako delo zaman. »Naš vrt« to znanje posreduje tako kakor nekdanj »Sadjar in vrtnar« na poljuden in razumljiv način. Pri njem sodelujejo naši najboljši strokovnjaki — nekdanji sodelavci »Sadjarja in vrtnarja« in tudi novi.

Poglejmo nekoliko po vsebini prvih osmih števil:

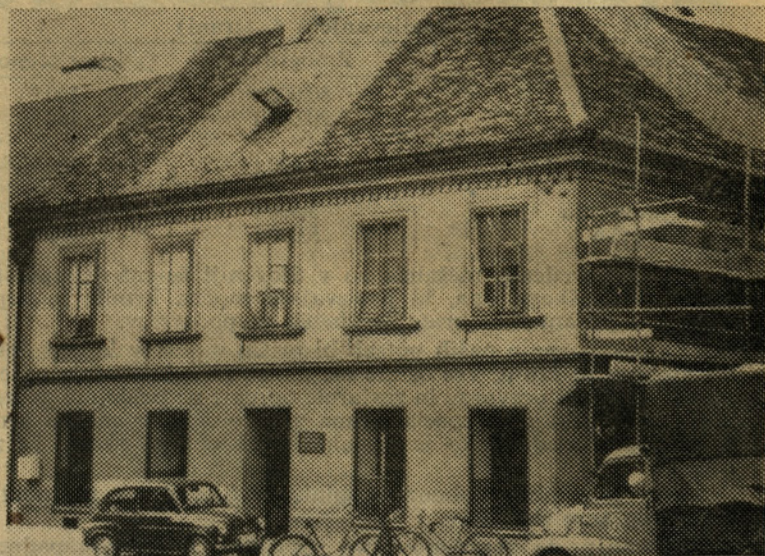
»Kaj je novega med vrtnimi jagodami?«, »Beseda o obrezovanju sadnega drevja«, »Spomin na Avgusta Bukovca«, »Obrezovanje vrtnic«, »Kako bi prišli voluharju do živega?«, »Kdaj in kako bomo sadili magnolije?«, »Naše nove jabolčne sorte«, »Kmečko sadjarstvo«, »Gradnja vrtnih poti«, »Razkuževanje semen«, »Razmnoževanje vrtnih krizantem«, »Tulipani za vrtove in nasade«, »Vrtna trava«, »Stroji za košnjo trat«, »Kompostiranje na vrtu«, »Za majhne vrtove majhna sadna drevesa«, »Razmnoževanje in vzgoja vrtnic«. To so samo nekateri naslovi. Navedem naj še nekaj stalnih rubrik: »Domače vrtnarjenje«, »Vprašanja in odgovori«, »Šolski vrtovi«.

Ker ima »Naš vrt« mnogo ilustracij in občasno tudi barvne priloge, je to prava in lepa revija. Manjkala naj ne bi pri nobeni hiši, kjer »obdelujejo« zemljo in jo »cenijo«, kakor beremo v prvi dvojni številki. Šest dvojnih številk stane 2.000 S-din. Izdajatelj je Državna založba Slovenije v Ljubljani. Tam lahko dobite še vse dosedanje številke.

»Naš vrt« je lepa pridobitev na področju poljudno strokovnega tiska. Izdajatelju in sodelavcem gre resnično priznanje. Veseli so ga predvsem kmetovalci, sadjarji, vrtnarji in vrtničkarji, ki doslej niso imeli svojega časopisa.

Ing. Jože Strgar

Vzdrževanje stanovanjskih hiš

Obrat hišni sklad KK Žalec popravlja fasade raznih stavb. Na sliki je stavba obrata Celje med popravilom.

(Nadaljevanje s 4. strani)
večja gradbena in obrtniška dela s ciljem, da se prepreči propadanje objekta, istočasno pa se poveča doba trajanja posameznih elementov in stavbe kot celote.

V letošnjem programu investicijskega vzdrževanja smo zajeli najnujnejša popravila kritičnih objektov, in to predvsem sanacijo streh, žlebov in odtočnih cevi, ureditev sanitarij, v dveh primerih pa obnovo fasade. Skupna predvidena masa sredstev za investicijsko vzdrževanje znaša 194.849,79 N-din. Trenutno dokončujemo dela v Stanetovi 29 v Celju, Drešnji vasi, Zadrudnem domu v Šeščah in Vranskem 28. Podpisane so pogodbe za vzdrževalna dela v Kaplji vasi 55, Frankolovem 10 in Gotovlje nad garažami.

Dokončana pa so dela investicijskega vzdrževanja v Preboldu 108, Žalec 118, Podvrh 1, Žalec — četvorček II, Celje, Vojkova 4 in Petrovče 1.

Vzdrževalna dela so bila do sedaj izvršena z zamudo, ker je bilo treba v začetku leta zbrati osnovno dokumentacijo in izdati odločbe in ker je bilo treba zainteresirati tudi gradbena podjetja, da začnejo razmišljati o formiranju takšnih grup, ki bodo sposobne izvrševati vzdrževalna dela. V prvem polletju smo sklenili tudi nekaj pogodb s privatnimi obrtniki, kateri so dela izvršili kvalitetno in v predvidenem času.

Lahko tudi ugotovimo zainteresiranost hišnih svetov, kjer so bila izvršena vzdrževalna dela, ker so obratu pomagali z neposrednim nadzorom vzdrževalnih del.

Zelo težko je realno razmejiti, do kod investicijsko vzdrže-

vanje in do kod tekoče vzdrževanje skupnih delov in naprav stanovanjske hiše. Ker je bilo določeno 10 % od ekonomskih stanarin za tekoče vzdrževanje za stare in nove objekte, se pojavlja, da nova stanovanjska hiša npr. teh sredstev praktično nima za kaj porabiti, pri stari stanovanjski hiši pa so sredstva občutno prenizka. Ker pa sredstva tekočega vzdrževanja niso namenjena zato, da se porabijo, ampak da se izvrše vzdrževalna dela, bo nujno, da se ob soglasju zainteresiranih hišnih svetov sredstva novih hiš posodijo starim stanovanjskim hišam.

Že na zborih stanovalcev spomladi smo obvestili vse stanovalce, da morajo hišni sveti izdelati programe tekočega vzdrževanja v okviru 10 % sredstev stanarin. To smo ponovili na skupščini stanovalcev in končno smo še pisмено pozvali vse hišne svete. Na žalost imamo zelo malo izdelanih programov, tako da bo moral obrat določena dela naročiti sam, s tem pa se seveda sredstva tekočega vzdrževanja zmanjšujejo. V letu 1967 bo tehnična služba obrata nakazala hišnim svetom, katera so najnujnejša dela na objektu, dokončno pa bodo morali hišni sveti izdelati program in ga potrditi. Podatki bodo zbrani istočasno s podpisovanjem pogodb.

V temeljnem zakonu je jasno precizirano, da spadajo dela tekočega vzdrževanja stanovanja v obvezo stanovalcev, kateri so dolžni vedno vzdrževati stanovanje. Kako se to vzdrževanje vrši, pa bomo lahko ugotovili takrat, ko bomo pregledali vsa stanovanja.

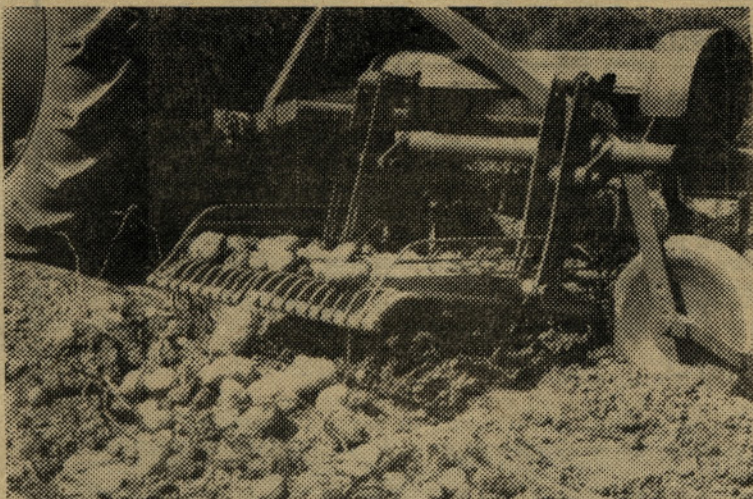
Uranjek Mihael

Ne samo na vrbenkem polju, temveč po vseh njivah kombinata je silazna kornuza že požeta.

Kam s krompirjem? Saj ga je toliko, da so polna že vsa skladišča. Izoravanje in pobiranje krompirja na kapelskem polju.

Izruvač krompirja loči zemljo od krompirja in ga stresa v vrsto. Tako je pobiranje mnogo lažje in hitrejšo.

10

Rekši sede k mizi, a Tone odpaše izpod obilnega naprsnjaka usnjat maček z denarjem in ga vrže na mizo, rekoč:

»To je, kar je.«

»A vendar nisi rekel, da je to vse, kar si skupil za blago, ki si ga od mojih ljudi dobil?«

»Vse je, vse,« reče Tone boječe in svojo suho roko briše ob koleno.

Groga razporeži novce in brzo povrhu prešteje ter deje:

»Ni vse! Ti si dobil v Višnji gori tri konje in dve kobili. Na Grosupljem si na cesti prodal enega konja in eno kobilo. Potlej si pa pod Debelim hribom dva konja dobil, tako da si pet glav prignal do sem v Kamnik. Kar si tukaj zanje stržil, kjer si jih preceno dal, samo tega je petintrideset frankov, kakor tukaj denarja kažeš. Kar si prodal po potu in pridobil, tega ni tukaj, prijatelj. Hočeš vedeti, koliko je tudi to? Zakaj misliš pritajevati? Kar si zaslužil, to dobiš od mene. Da bi si ti sam jemal, tega ne! Ko bi jaz ne bil danes na semnju videl, da si res naš človek in mož, ki zna kar hoče, ne vem, kako bi te zdajle izplačal, ko misliš, da vse ve, še ono, kar se je zgodilo, ko ni bilo nikogar zraven. Zatorej hitro brez besede poseže pod pazduho in iz tamošnjega žepa privleče še eno mošnjo denarjev ter jo s strahom položi pred onega.

»Tako je!« reče rokovnjaški glavar, a ne stegne rok po mošnji, ne pogleda je odznotraj, temveč jo porine kobilarju nazaj,

primakne še od kupčka pred seboj, kar mogla pest zgrabiti, in reče:

»To imaš za zdaj. Glej, da se pri meni zmerom več naravnost zasluži kot za hrbotom. To je več, kot si mislil, da dobiš. Če se boš pa še kdaj poskušal sam plačevati, utegneš dobiti rokovnjaško plačilo. Poznaš, kakšno je?«

»Mojster Groga, nikoli več!« reče skesano Tone in hoče oditi z novci. A glavar Groga mu veli:

»Stoj in poslušaj! Veš, kje je Kolovec?«

»Vem.«

»Drevi od enajstih do dneva čakaj pri cesti med Kolóvcem in rovsko cerkvijo. Eden naših ti prižene konja. Tega zajahaj in prodaj ga, za kolikor moreš, a ne blizu. Ježdi v Trst ali na Reko. Dvajset tolarjev prineseš meni, vse drugo je tvoje, konj je vreden več kot trikrat toliko. Dobro pa jahaj, da te ne zasledijo. Suho cesto imaš. Hodi!«

Ko je Tone iz hiše in veže korakal, je slonel zunaj ob zidu Blaž Mozol, ki ga je bila mrzla

voda iz Bistrice, s katero so mu glavo prali, zopet obudila k življenju. »O Rajtguzen, Rajtguzen, kam pa greš, čakaj me no!« reče Blaž z bolno vinskimi, slabimi glasom.

Tončku pa, rokovnjaškemu pomočniku pri konjskih tatvinah, zdaj niti na misel ni prišlo, da bi se zaradi onega imena Blažu ustavljal, temveč je gledal, da je brz od hiše prišel.

Notri v izbi je krčmar rekel Grog:

»Ali je pametno, da se brez brade in tak, kakor si zdaj, kmet, pokažeš svojim ljudem?«

»V naglici nisem mogel drugače, sicer bi mi bili tega pijanca Blaža ubili, a to bi mi ne bilo še pogodu. Potrebujem ga še sam. Dobodi mi papirja, pero in tinto.«

Precej dolgo je trajalo, preden je krčmar prinesel papirja in drugega pisala. Groga nariše na papir veliko roko, pod njo konjsko glavo in napiše pod oboje, da glavar rokovnjačev razpisuje 60 frankov tistemu rokovnjaču, ki še nočoj kolovškemu oskrbniku onega konja ukrade, ki ga je daše, Jošt!«

»To moraš ponoči na Gavričvo hišo nabiti,« reče krčmarju. »Oni razpisujejo po beraških trideset frankov na mojo glavo; jaz jim hočem pokazati, da na njih konja glavo še enkrat toliko razpisujem in jo še tisto noč imam! Čez nekaj dni razpišem ravno toliko na Gavričvega psa!«

»Kdaj moram to nabaviti?« vpraša krčmar oprezno in skoro boječe.

»Še nočoj, po polnoči, zjutraj ali kadar moreš.«

»Pa če me kdo vidi?«

»To bi bilo neumno. Le glej, da boš tako storil, da te nihče ne bo videl. Lepše je in bolj po naše, Jošt!«

PETO POGLAVJE

Kaj nam hoče oča Zumar, kaj nam hoče njega drug? Hoče vašo lepo hčerko.

Narodna pesem

Na vzhodu Kamnika sta stali ob stezi, po kateri se čez hribe peš hodi proti gradu Kolóvcu, nekako v sredi pota navzgor, na pol v hosto potisnjeni dve kmetiski hiši, malo bolj ko streljaj na dvojce, samotno. Tu sta od nekdaj gospodarili dve kmetiski rodovini: Mozoli in Paleži. Bili sta dve tlake in desetine svobodni naselbini, oddavnaj in v okolici veljavei, celo pri kamniških meščanih čislani ljudje. Ali v tem času, ko se je naša povest godila, je bilo videti, da bo moški rod obeh rodov izumrl in da prideta lepi kmetiji v tihem, zavetnem in rodovitnem žlebu na tuja ime.

Paleževa hiša je že bila prišla na tuje ime. Nekoliko tednov pred začetkom naše povesti je bila na prodaji, ker je bil stari Palež umrl, a za njim ni nihče ostal nego sin, ki je prej študiral in bil zdaj na Dolenjskem nekje graščinski uradnik. Kupil je Paleževino mladi mož, ki smo ga nekoliko spoznali v prejšnjem poglavju v kamniški Jošta Vlagarja krčmi po imenu Nande, a ga tudi slišali z drugim imenom zvati. Za tedanje razmere, ko je bilo malo denarja v deželi, je bilo kmetiskim ljudem, ki so bili vajeni prebiti le z naturalnim gospodarstvom, celo mnogo, da je kupec Nande »Paleževemu gospodu«, ko se je poslednjikrat na svojem domu oglasil, brez težave polovico kupa na roko odštel, pa se je še delal tako, da je bilo videti, da še ni dal vsega okroglega od sebe. Drugo polovico je obljubil izplačati v dveh letih.

PISMA

PISMA

PISMA

VARNOST JAVNIH CEST

S skupnimi napori je bilo v zadnjih nekaj letih v Savinjski dolini urejenih in asfaltiranih več cestnih odsekov. Zaradi tega in ker so se na takih cestah bistveno spremenili prometni pogoji (gostota prometa, hitrost itd.) je potrebno tamu primerno spremeniti tudi odnose do prometa in cest, ker so sicer lahko neurejene razmere vzrok težkih prometnih nesreč in okvar na cestah.

Pri tem mislimo predvsem na naslednje:

— Preprečiti moramo vsako onesnaženje cest (vprega, traktorji), če se pa to ne da, je povzročitelj dolžan cesto takoj sproti očistiti.

— Zemljišča ob cesti je dovoljeno orati le tako, da s tem ni ogrožen obstoj ceste in varnost prometa. Pravokotno na cesto je dovoljeno orati le do razdalje 3 metrov od cestne meje ali vznožja nasipa, vzporedno s cesto pa 1 m od cestne meje ali vznožja nasipa.

— Deli občestnih zemljišč smejo biti zasejani z visokimi kulturami (hmelj, fižol, koruza itd.) samo tedaj, ko to ne zmanjšuje preglednosti na cesti (notranje strani krivin, križišča s cestami ali železnico).

— Vprežno živino je potrebno podkovati tako, da bodo okvare asfalta minimalne (guma) oziroma je treba vprega čimbolj preusmeriti na stranske poti.

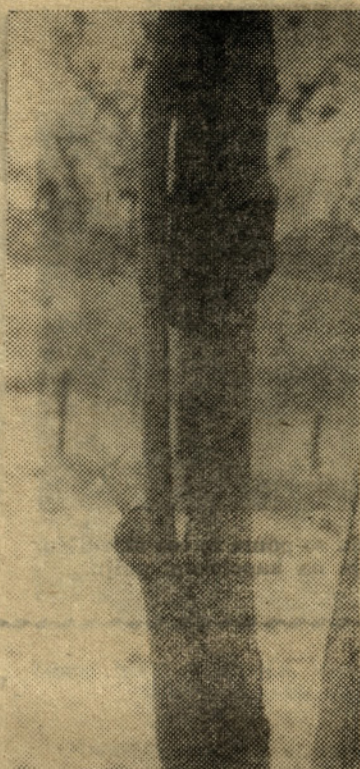
— Premiki gosencičarjev z nezavarovanimi gosenicami so po javnih cestah prepovedani.

Našteli smo le nekaj najnujnejših ukrepov. Pripominjamo, da vse navedeno potrjuje obstoječa zakonodaja o cestah in prometu na njih.

Menimo, da ne bo težav pri uveljavljanju nujnih ukrepov za varstvo cest in varnost prometa na njih in da bo naš poziv naletel na popolno razumevanje, predvsem še zato, ker so bila v modernizacijo vložena skupna sredstva vseh, ki ceste uporabljajo.

S tovariškimi pozdravi!

Cestno podjetje v Celju

Zajec je v hudi zimi 1963/64 ogloдал tudi mlada drevesa v sadovnjaku Plaskan Lucije nad Braslovčami. Lepo vidna je uspela premostitev, ki je rešila jablano pred posušitvijo.

Kod grom med gorami je odjeknila žalostna vest, da je 2. 9. umrl za posledicami hude prometne nesreče naš dolgoletni član in dober gospodar

ZABUKOVNIK FRANC

(Goraoljski Jug)

Proizvodni obrat kmetijskega kombinata Zalec — Polzela in Andraž sta z njim izgubila delovnega člana. Nikoli mu ni bilo žal ne ure in ne dneva, če je bilo treba organizirati ekipo za popravilo cest, urejati odnose z različnimi podjetji in forumi, stakniti denar. Ze v ranih jutranjih urah smo ga videli z nahrbtnikom na rami, kako se s kolesom pelje proti Celju. Poznala ga je cela dolina, saj se je vsak, ki je bil namenjen na vrh Oljke, ustavil tudi pred njegovo gostilno. Ze dolgo je govoril, da mora Andraž imeti svoj mrtvaški voz in da bo tisti, ki se bo prvi peljal v njem imel pogreb zastonj. Nikoli si ni mislil, da bo prvi on sam.

Ob odprtem grobu se je v imenu kmetov in kombinata poslovil kooperant Turnšek Pongrac.

Kako priljubljen je bil, priča velika množica ljudi, ki ga je spremljala na zadnji poti, pričajo govori kar šestih govornikov, otožna pesem dveh zborov, osemindeset vencev in marsikatera potočena solza.

Naj mu bo lahka domača gruda!

Vy

Ajda zori — čebele brenče

Po bolj ali manj uspešni pašni dobi se znajdejo čebele ob začetku oktobra spet v domačem čebelnjaku. Če je tedaj še kaj toplih jesenskih dni in imajo muhe zvrhane »kašče« medu, je priporočljivo še nekoliko

dražilnega krmljenja, ki spodbuja matico k zaleganju. Čim več mladih čebel bo jeseni v panju, tem močnejša se bo družina zbudila spomladi.

Pred nastopom mraza se je treba odločiti za zazimljenje. Kdor ima dobro shrambo za shranjevanje satja, ta ni v zadregi, izprazni medišča, pokrije matično rešetko in jo zadela s papirjem in slamarico. V toliko večji zadregi pa je čebelar, ki nima shrambe za satje. Pustiti ga mora čez zimo v panjih, da mu ga čebele varujejo pred mrljem. Tak čebelar ima na voljo dve izbiri: prezimovanje v plodišču ali medišču. Če se odloči za plodišče, mora že sredi marca nekoliko odkriti matično rešetko, da morejo čebele do staja v medišču. S tem pa panj močno shladi prav v času, ko je zaradi zalege toplota najpotrebnejša.

Boljše je prezimovanje v medišču. Preko cele rešetke položimo tesno se prilagajajočo lesenitno ploščo, ki ima ob prednji steni panja ozek izrez, da imajo čebele dostop v plodišče za kontroliranje satja in nemoteno izletavanje. Ker je topli zrak lažji od hladnega, ostaja medišče

vedno toplo in se čebele v njem mnogo bolje počutijo kot v plodišču. Ima pa prezimovanje v medišču to slabo stran, da je z njim mnogo več dela in truda, saj je treba jeseni in spomladi izmenjati vsa plodišča z medišči, pri čemer se kaj rada zgubi ali potare dragocena matica.

O shranjevanju satja mimogrede še tole: najboljša shramba zanj je svetlo in zračno podstrešje, kamor ga v primerni razdalji obesiš na napete žice. Tu se ti molja ni treba bati!

V zaprtih shrambah pa je nujno od marca dalje satje vsakih štirinajst dni zažveplati, da se obvarujemo tega tolova-jev.

Ja, ki je najhujši strah čebelar. Bolj ko gre zima v deželo, manj je v panju zalege. Zato z vdevanjem panjev ni treba hiteti. Šele decembra, ko zdrkne srebro pod ničlo, panje toplo odenemo in voščimo svojim prijateljicam prijeten počitek...

Steptana hmeljišča so zrahljali s podrahljači. Traktorist Trinka Alosz v hmeljišču obrata Petrovče.

Razgovor s kooperanti in delavci

Lep sončen dan me je zvabil iz pisarne na njive, kjer sem hitel stari ženici pobirati krompir, pridnemu kmetu metati debele buče na voz, pa mlademu dekletu spravljati zadnji odkos lucerne v ostrvi. Vsi so bili izredno dobre volje. In zakaj bi ne bili! Saj nam je letos mati narava stotero poplačala vložen trud. Vsi so zadovoljni z odnosi naših obratov. Pravijo, da so bila vsa dela opravljena pravočasno in solidno. Skratka — po njihovih besedah — je povsod čutili skrb kombinata za strokovni in tehnični dvig kmeta. Samo, kaj bo rekla davkarija?! Ali bo upoštevala pretekla slaba leta in slaba, ki še bodo sledila? Ali nam bo dovolila vdihniti in ne samo seči?

Na drugem koncu doline, v Letušu je kooperant K. F. pod skednjem prebiral jabolka. »Letos jih pa bo,« rečem v pozdrav. »Zato se že temeljito pozna,« mi vrne gospodar. Nisem ga razumel. »Da, da! Na zbiralnicah so postali zbirčni. Vsako jabolko pregledajo in če je malo natisnjeno, ga že vrnejo s polnim zabojem vred. Pa za take pare. Na ljubljanskem trgu prodajajo obtočena in gnila jabolka več kot enkrat dražje od kupne cene. Ali je to prav?« »Ni, seveda ni,« odgovorim.

»Z ženo in s tremi mladoletnimi otroki delam na posestvu

nik nagovarja, da bi napolnila hlev s kravami in montirala molzni stroji. Obrat bi pomagal s kreditom. Verjetno se bova res podala v specializirano rejo molznic.«

Pripovedovala sta mi o kravi, ki je požrla jabolko in ji je ostalo v požiralniku. Hitela sta v Braslovče k področnemu veterinarju Florjancu. Ta pa se je sedeč s taslom pred hišo na klopi izgovarjal, da ima dopust, da sedaj ne utegne, da nima instrumentov, ker jih je posodil veterinarju Webru in da ga naj puste do konca dopusta pri miru.

»Žena je hitela na Polzelo k veterinarju Matjažu. Zidal je s šestimi zidarji ves zaprašen in obrizgan od malte. Kar tak je pograbil torbo z instrumenti in prispel še pravi čas. V petih minutah je z močnimi sosedi potegnil jabolko ven in že odhitel,« je končal gospodar.

Vsak komentar je odveč.

Mirosan je sedaj v času zorenja jabolk čudovit. Hodil sem po plantažah in si želel, da bi bili z mano vsi tisti, ki jim je sadjarstvo pri srcu. Preoblozene veje zlate parmene, koks oranžne renete, jonathana in zlatega deličesa so se globoko sklanjale.

Cerčnikov Tina, mlad, a dober in vesten sadjar, me je povabil na plantažo Prešnik pod

som v pravem pomenu besede. Kdo ne bi bil, če lahko pokaže uspehe dela? Tinu jih je toča uničila dve leti zapored. Zato je sedaj njegovo veselje in zadovoljstvo še večje.

»Vso izgubo plantaže zadnjih let bom kril z letošnjim pridelkom. Poglej, vsa jabolka so izredno zdrava. Podpirali smo jih in vezali, a se je kljub te-

mu še tu in tam odlomila kakšna vejica,« je pripovedoval.

Dekleta so obirala rdeči jonathan. Pod drevesi je bil zaboj poleg zaboja. Tožili so, da »Agropromet« ne odvaža sproti zabojev.

Tinu in vsem kmetovalcem želim pri jesenskih delih obilo lepih sončnih dni.

Urednik

Vodja plantaže Prešnik, tov. Čeršnik Tina in Korber Franc med kratkim posvetom pred transportom jabolk.

Kooperanti iz Andraža so si ogledali sadno plantažo Mirosan in sejem plemenske živine v Trnavi.

sam. Vsa sreča, da imamo skoraj vso zemljo okrog hiše. S travnikov smo spravili otavo. Z BCS-ko in s Soncem je letos šlo lahko. Skoraj nisem rabil pomoči. Krompir je lepo obroditel in sedaj obiramo jabolka.

»Gospodinja je poprej nesla dva polna žehitarja mleka. Imate številno čredo?«

»Za sedaj imamo samo tri krave, a naju braslovski uprav-

Smartno v Rožni dolini. To plantažo Tina vodi, jo oskrbuje in neguje. »Ti ne veš,« je povzel, ko sva hodila v plantaži od preobloženega drevesa do drevesa, »koliko težav sem imel pred leti, ko so hoteli vsa drevesa posekati. Vsa sreča, da jo je vzel pod svoje okrilje obrat Mirosan. Poglej danes! Ali ni čudovito?« Kar žarel je. Res, Tina je sadjar z dušo in tele-

IZ OBČINSKE LISTNICE OBVESTILO

Skupščina občine Žalec, oddelek za notranje zadeve, obvešča občane, da je prišel z rednim izdajanjem in zamenjavo novih osebnih izkaznic. Osebnostne izkaznice bodo izdajali na sledečih krajevnih skupnostih:

Za območje krajevnih skupnosti Polzela, Andraž, Braslovče in Letuša na sedežu krajevnih skupnosti v Polzeli v času od 29. 9. do 26. 10. 1966.

— Za kolektiv Tekstilne tovarne Prebold v tovarni v času od 27. 10. do 3. 11. 1966.

— Za območje krajevnih skupnosti Prebold, Sešče, Trnava in Gomilsko na sedežu krajevnih skupnosti v Preboldu v času od 27. 10. do 22. 11. 1966.

— Za območje krajevnih skupnosti Galicija, Gotovlje, Griže, Liboje, Petrovče, Ponikva pri Žalcu in Žalec na sedežu Skupščine občine Žalec v času od 26. 9. 1966 do 9. 2. 1967.

— Za krajevno skupnost Vransko, Tabor na sedežu krajevnih skupnosti Vransko v času od 9. 12. do 20. 12. 1966.

Pri zamenjavi osebnih izkaznic morate predložiti staro osebno izkaznico. Kdor pa osebnostne izkaznice še ni imel, oz. prosi za njo prvič, pa mora predložiti še poleg dveh slik, izpisek iz rojstne matične knjige in potrdilo o vpisu v državljsko knjigo.

Osebnostne izkaznice bodo izdajali po določenih dnevih za posamezna naselja. Razpored teh naselij pa bo razviden iz oglasnih desk po krajevnih skupnostih. Ekipa za izdajo novih osebnih izkaznic bo delala dnevno od 7. do 12. ure in od 13. do 18. ure. Za tiste krajevnih skupnosti, za katere bodo izdajali osebne izkaznice na sedežu občine, pa bo delala ekipa vsak dan od 14,30 do 18,30 ure.

Skupščina občine Žalec
oddelek za notranje zadeve

Po ogledu Plitvic si je kolektiv uprave privoščil še toplo septembrsko sončno in morsko kopel pred domom v Crikvenici.

ZA SMEH

V SOLI

Učitelj: »Povej, Janezek, za kaj služi kravja koža.«

Janezek: »Zato, da drži skupaj kosti in meso.«

LJUBEZEN

— Zdaj pa povej: ali me maraš, ali ne? Če si bolj Franceljnova kot moja, se bom kar pred njegov traktor vlegel.

— Ježeš, nikar. Če te Francelj s traktorjem zmečka, ima lahko še sitnosti z milico...

RAZLIKA

Matevž popravlja klopotec. Mimo pride znana klepetulja Mica in Matevž jo zbode: »Ali veš, kakšna je razlika med klopotcem in teboj?«

»O, saj vem, kaj misliš,« reče Mica, »da ni nobene. Oba vedno klopočeva.«

»O, ne,« odgovori Matevž, »klopotec klopoče samo, kadar veter piha...«

PRIPOROČIL SE JE

— Vi ste naš novi knjigovodja? Upam, da se polno zavedate, kaj knjiženje pomeni.

— Kaj se ne bi. Sem celo leto zaradi tega sedel.

LJUDSKE NAPOVEDI

Če vinotoka zmrzuje, prosinca odnehuje.

Če nerado listje odleti, vsak se zime naj boji.

PREGOVORI

Kdor je zdoma, ima eno misel; kdor je doma, jih ima sto.

Bedak zna več vprašati, kakor deset modrijanov odgovoriti.

UGANKA

Dva ovčarja se srečata s svojima čredama ovac na cesti. Prvi ovčar je rekel:

»Daj mi eno izmed svojih ovac, potem jih bom imel dvakrat toliko kot ti.«

Drugi mu odvrne: »Ne, daj ti meni eno svojih ovac, potem jih bova imela oba enako število.«

Koliko ovac je imel vsak ovčar?

(Prvi sedem, drugi pet.)

UGANKA

Možiček pade z drevesa v travo, klopuček okrogel mu krije

glavo; zver pride ščetinasta, dolgousta, popade možička in ga pohrusta. (rojz)

Liska, no nikar v zelje

ALI ZE VESTE...

— da je bilo 11. 9. na posvetu Agrokombinata »Emona pri Komendi 10. republiško tekmovanje traktoristov. Tekmovala je tudi naša tričlanska ekipa. Najboljši je bil naš traktorist Ivan Ločičnik iz Šempetra s 303,5 točke. Dobro sta se uvrstila tudi Jager Janko iz Braslovč in Pogacar Tone z Instituta.

— da vsebuje 1 mc hlevskega gnoja 0,5 dušika, 0,25 kg P_2O_5 (fosforja), 0,6 kg K_2O (kalija in 0,5 kg CaO (apna). Organske snovi ima 20%, od katere je 60% hranilnega humusa, 40% pa stabilnega humusa, ki se razkroji šele po dveh letih.

— da porabijo v pivovarnah okrog 18 dkg hmelja za en kehtoliter piva. Z našim hmeljem lahko oskrbujemo 111 takih pivovarn kot je v Laškem. Vse bi zvarile iz pri nas pridelanega hmelja milijardo 666,666.600 litrov piva.

— da so statistiki izračunali, da porabi en član slovenske kmečke družine na leto 120 kg moke, samo 15 kg mesa, 158 litrov mleka, 130 jajc, 102 kg krompirja, 7 kg fižola, 43 kg zeljave, 87 kg sadja in sadnih izdelkov, 16 kg sladkorja in medu, 28 litrov vina in 3 litre žganja.

— da je kooperant Vranč Ivan iz Prekope pripekljal na odkup krompir dobrih, med katerim so bili gomolji težki do 58 dkg.

Po vseh proizvodnih okoliših radi segajo po »Hmeljarju« Delavci obrata Braslovč so ga na hitro prelistali kar na dvorišču, da ugotove, če piše kaj o njih

Vedno večja poraba olj, predvsem bučnega, je vplivala, da so tudi savinjski kmetje sadili letos več sončnic in buč.

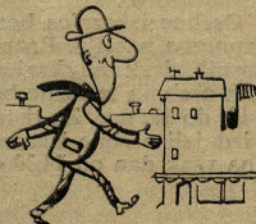
LUNA

— Francka, kaj pa delaš tako dolgo ponoči na vrtu?

— Luno gledam, oče.

— No, le reci ji, naj pobaše svoj moped in jo odkuri domov!

DOBER GOSPODAR

ŠE TO:

ZA LIKVIDACIJO LIKVIDATORJEV

Tovarno za predelovanje sadja in vrtnin v Titogradu so gradili tri leta. Delala je samo leto dni, že štiri leta pa se z njo ukvarja likvidacijska komisija. Bivša tovarna ima zaradi likvidacijskih poslov iz meseca v mesec večjo izgubo. Očitno je potrebna še ena likvidacijska komisija, ki bo opravila s prvo.